

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_204934

UNIVERSAL
LIBRARY

త ప్ప ని స రి

మోలియర్

“మోలియర్” ఒక ఫ్రెంచికవి; నాటకకారుడు; నటుడు. అతని పుట్టినది 1622; మరణము 1673. హాస్యరస ప్రపంచంలో అతనిది పెద్ద పేరు. అతడు సుమానుమునైపు ప్రదర్శనాలు వ్రాశాడు. అతని ధానందర్శనం అపూర్వం; చమత్కారం అఖండం; అనుభవం అపారం; భాషాజ్ఞానం; అద్భుతీయం; హేళన తీవ్రం. “అప్పుడు” తన దేశంలో ఉండే సంఘములయొక్క దురాచారాలున్నూ, స్వక్తులయొక్క అవగుణాలున్నూ, అతడు పరిహసించి వ్రాసినా, శాశ్వతత్వం ఇచ్చే లక్షణాలు కొన్ని అతని రచనలో ఉండడం వల్లే, నేటి వరకూ అతని ప్రదర్శనాలు అన్యదేశీయుల్ని కూడా ఆకట్టుకున్నాయి. ఈ ప్రదర్శనాల్లో ఉన్న విశేషాలు ఆమోలియర్‌వి; దోషాలు అనువాదకులవి. అట్లా ఒప్పుకోవడమే అనువాదకుల యొక్క ధర్మం.

త ప్ప ని స రి

["మోనియర్" రవియ్యుచిన ప్రహసనాలలో ఒక ప్రహసనానికి ఇది అనువరణం, చా.భాగం అనువాదం. ఇది 27-8-30 తారీఖున, ఆస్టుకాలేజీలో, ఒక సమావేశ సందర్భంలో మొదటిసారి ప్రవర్తించారు.]

పాత్రలు.

1. శానయ్య—శప్పనిసరి వైద్యుడు
2. ననమయ్య—మధ్యవర్తి
3. జాలయ్య—గృహస్థుడు
4. చలమయ్య } జాలయ్య నొకర్లు
5. చింతయ్య }
6. కాశీ—లలితకి ప్రియుడు.
7. మరకమ్మ—శానయ్య భార్య
8. లలిత—జాలయ్య కూతురు

పాత్రధారులు.

1. శానయ్య—కాలగుమ్మి వీరభద్రేశ్వరరావు
2. ననమయ్య—మంగిసూడి మండేశ్వరరావు
3. జాలయ్య—కచంట వెంకటసుబ్బారావు
4. చలమయ్య—మల్లిరాల సత్యనారాయణరావు
5. చింతయ్య—పుచ్చా పూర్ణారావు
6. కాశీ—టి. వి. చలపతిరావు
7. మరకమ్మ—మద్దూరి శ్రీరామమూర్తి
8. లలిత—టి. వి. కృష్ణరావు

1 వ రంగం

[శాసయ్య మరకమ్మలు రంగముమీదికి దెబ్బలాటలో
రావాలి]

శాసయ్య—తెలిసిందా! మనకగ్గిర లల్లాంటివి చేపవ్! అనవలిసింది నేను, చినవలిసింది నువ్వు.

మరకమ్మ—ఇదిగో చెబుతున్నాను. నాయిష్టంవచ్చినట్లు నువ్వుఉండాలి. కోరికోరి నేను నన్నుకట్టు గుంటూ నీరాలు గాయి చేష్టలు అనుభవించడానికి కాదు.

శాసయ్య—దైవమా! పెళ్ళాంటినేడదాధాన్ని కలిగి ఉండడంలో ఎంతబాధ పుట్టితినిరా! అందుకనే పెద్దలగారు —స్త్రీ అనేటటువంటి శక్తికంటె శాకినిధాకినియ నయర అని!

మరకమ్మ—పెద్దమూర్ఖులమూట పట్టుకుని ఈచిన్నజ్ఞాని ఏం ఊలేగుతున్నారండి!

శాసయ్య—జ్ఞానిఅంటే! కాకపోవడవే? రోజులు బొగుండక వర్తమానకాలలో కట్టెలు కొట్టుకుంటే ఏమన్నాను! ఈప్రస్తుతం కట్టెలు కొట్టేవాళ్ళల్లో, ఈభూప్రపంచంలో నాతో సరిసమానంగా దేన్నిగురించి అయినా సరే పాదించగల చవటచిగాని, నాకుమల్లే ఒక గొప్పగాయకుడి దగ్గర ఆలేళ్ళపాటు శృతివేసిన సవ్యాసితి గాని, మాటలు ఇంకా రాకుండానే సంస్కృతం యావత్తూ అప్పగించగల డద్దమ్మని గాని, చూపించు! సవాల్! మీసం మీద చెయ్యి!

మరకమ్మ—ఇదేంధోరణమ్మా! ఏదేనా జాడ్యమేమో!

శానయ్య—ఓసి నీకు జాడ్యం రానూ! మరకమ్మ పని పహిలాపచ్చీస్ గా ఉండే!

మరకమ్మ—‘నరే’ అని నేనీ పెళ్ళికి బప్పుగున్నది, ఎంత పాపిష్టి గడియోకద!

శానయ్య—ఇల్లా నా నాశనానికోసం నాచేత బప్పించిన ముసిలివాడు ఎంత పాపిష్టి కుఱిగడ!

మరకమ్మ—మనపెళ్ళి గురించి నువ్వల్లా ఎండు కేడుస్తావు? నేను పెళ్ళాంగా దొరకినందుకు నువ్వు ఆసరమేళ్ళరుడికి అనవతతం మొక్కుతూండొద్దూ! నానంటి పెళ్ళానికి భర్తగా ఉండేటందుకు నీకు అప్పుడే ఎక్కడేనా ఉండేడిసిందీ అసలు? ఆలోచించి చూసుకో!

శానయ్య—అవును, మరే, నువ్వన్నట్టు! నువ్వు నాకు ఎక్కడలేని గౌరవం తెప్పించావు! పెళ్ళినాడే నాకు కడుపు నిండిపోయింది. అయ్యో? బతుకు? నన్నాట్టే కదపకు, ఈ మాటా ఆనూక రేగచ్చు! మరి...

మరకమ్మ—మరి! ఏమిటి నువ్వనబోయేది?

శానయ్య—చాల్లేస్తూ! అగు. నాకు తెలిసిందేదో నాకు తెలుసు. వెనక నువ్వేసిన పూజాఫలమే నేను నీకు పట్టు పడడం.

మరకమ్మ—నువ్వు నాకు దొరకడం నాలదృష్టం పండడం వల్లా? నీపిండం! చిమ్మదొప్ప చీలికి తెచ్చావ్, పోగిరివి,

దగాకోరువి, లుచ్చావి, నా ఆస్తియావత్తూ తినేశావ్ !

శాసయ్య—శుద్ధఅబద్ధం, శుద్ధఅబద్ధం. నీ ఆస్తి తిన్నేదు.
ఇది చేశాను (బొటన వేలు నోటికేసి చూపిస్తాడు.)

మరకమ్మ—ఇంతింక పోస్టాకే అమ్మకానికి పెట్టి ఇల్లంతా
ఒకడకి తెచ్చావ్ !

శాసయ్య—గాసినే ఉన్నదాల్లో సద్దుకోడిం అంటారు.

మరకమ్మ—చెప్పుగుంట సిగ్గు, (హవ్వ) పడుకునే ముఠం
కుక్కికూడా అమ్మిశావ్ !

శాసయ్య—పోనీ, నువ్వు వెంటరావో లేవమ్మ!

మరకమ్మ—చివరికి కొంపలో పూడికపుడకం తేనా
లేకుండాచేసి,...

శాసయ్య—పోనీ, ఎక్కడికేనా వెళ్ళడానికి దానికి, తేలిగ్గా
ఉంటుంది!

మరకమ్మ—అసోరాత్రాలు తెగతాగుడు, ఏక
జాదం!

శాసయ్య—విచారం అనేది మనస్సుకి తెలియకుండాను!

మరకమ్మ—ఇంట్లో ఎటుచూసినా పిల్లలుగదా, ఏమిటి
దరి? వీళ్ళని ఏం జెయ్యను?

శాసయ్య—అలోచనంను, ఏదో ఒటి చెయ్ !

మరకమ్మ—నెత్తిమీద నలుగురు పిల్లలున్నారు!

శాసయ్య—దింపి నేలమీద నుంచోపెట్టు, పోనీ!

మరకమ్మ—అస్తమానం వాళ్ళు అన్నయోనం రాగాలే!

శాసయ్య—అన్నం అడిగినప్పుడల్లా అట్టు తిరగేస్తాండు. అదిగో పొన్నుకర్ర. ముందు నేను పూర్తిగా తినేసి తాగేసిన తరవాత, మిగిలిందాల్లో మీగడున్నాననీ, అంతా జాప్తి వలిపిందే, నే నడ్వన్నానా?

మరకమ్మ—కాలుం ఎప్పుడూ ఓమోస్తరుగానే ఉండ దోయ్, తాగుబోతు సన్నాసి!

శాసయ్య—ఒసివో, పెళ్లాం, నువ్వు కోంచెం బోరు తగ్గాలి; తగ్గించు.

మరకమ్మ—నీ దుశ్శేష్టలూ దాహవ్యాలూ నేను పడాలనా, నీ మాట!

శాసయ్య—కోపం ఆశ్చర్యముదరనీయకు, ప్రేయసీ!

మరకమ్మ—నీ నర్కం నువ్వు ఆచరించడం లేదు. నీకు స్నానకం పోను. నీన్న స్నానహాలోకి దింపడం నాకు తెలియ దనే నీ ఊహ?

శాసయ్య—ప్రియభార్య! నాకూ కోపం అనేది ఉండక పోదు, గాన్ని తగలెయ్య! పైపెచ్చు, జబ్బు మెల్లిరిగి ఉంది.

మరకమ్మ—ఈ బెదిరింపులు ఎరుగుదు!

శాసయ్య—ఓసి చిట్టిపాట్టి! చిలకలకొలికీ! నీ వీపు చిట చిటలాడు తోందా?

మరకమ్మ—నువ్వంటే నాకు చీమంతైనా భయంలేదు. కనబడుతుందిగా!

శాసయ్య—హాప్రియరాలా, ఆర్థాంగీ! దేబ్బలు నా సొమ్ము. అల్లాంటి నా దేబ్బల సొమ్ముతిరి నాకు ఋణపడి ఉండాలనా నీ తొందర !

మరకమ్మ—ఈ మాటలకి నేను జరుస్తానా ?

శాసయ్య—నా కోర్కెలు ఏంటా ! నీ కణశమిక బక్కటి ప్రసాదించడానికి అనుష్టా ?

మరకమ్మ—తాగుబోతా !

శాసయ్య—తంతాను !

మరకమ్మ—సారాపీచా !

శాసయ్య—చాగొడ తాను

మరకమ్మ—నిద్రగొట్టా !

శాసయ్య—చితకొట్టేను గనక !

మరకమ్మ—నామిర్రోహీ, డాబ్బలూ, దగాకోర్, పిరికి పండా ! అభాండ్రా ! ఘడి ! టోపివాసే !

శాసయ్య—అయితే నీకు కానాలి (కర్రతో పెళ్ళాన్న బాత్తాడు.)

మరకమ్మ—(గోల పెడుతూ) అయ్యో ! అయ్యో !

శాసయ్య—నానికి కట్టడానికి గత్యంతరం లేకపోతే చావనామరి ?

(తెయ్యిచాచి, అగమని సంజ్ఞచేస్తూ వనమయ్యవస్తాడు.)

వనమయ్య—ఆగాలి ! శిగ్గాలి ! ఉండాలి ! మనిషివా దున్న జోతువా ? ఎవడు చెప్పాడయ్యా నీకు ? ఎవడేనా నవ్వి

పోయేడు గనక. సెబాసు ! ఛీ ! ఛీ ! ఇల్లానుటయ్య
పెళ్ళాన్ని చావగొట్టడం !

మరకమ్మ—(నడుమ మీద చేతులు పెట్టుకుని, నిదానించి,
పక్కచూపులుచూసి, నసమయ్యని వెక్కిరించి, కవ్వించి,
చివరకి అతణ్ణి ఒక్క చెంపకాయ వే.)

ఒకవేళ నన్న కొట్టగలంమనిషు, ఆయన్నే నేనే ప్రార్థించి
ఉంటే అప్పుడు ? అప్పుడేమిటాని, నసమయ్య !

నసమయ్య—(పొలితిపనచూ) ఓహో ! అల్లా అయితే
నుంచిదే, ముమ్మాటే మంచిద !

మరకమ్మ—ఇక్కడ నీ పోలి ఏముంది ?

నసమయ్య—తేదంజీ, బుద్ధిశక్తులు నాదే.

మరకమ్మ—ఈచుత్తగ్గు వాడమ్మలాగ, వేరు
చెయ్యెచ్చాడు, మొగుళ్ళు పెళ్ళాని ఇట్టం వచ్చినట్టు చావ
గొట్టు కోకుండా ?

నసమయ్య—నేను నిష్క్రమిస్తానుజీ, అమ్మా !

మరకమ్మ—నీ సమాధానం ఏమిటో చెబుదూ ?

నసమయ్య—సమాధానం ఏముంది ఇవా, నా శ్రోద్ధం.

మరకమ్మ—పాతకంలో పుడకలా అడ్డొచ్చావు గాని, నీకు
హక్కిమిటిల్లా రావడానికి ?

నసమయ్య—ఏమీ లేదు.

మరకమ్మ—ఈ పాటి నీ పని నవ్వుచూసుకో,

నసమయ్య—ఇంకేముంది మాట్లాడానికి.

హరకన్ను—నేను దెబ్బలు తింటాను. నాయిష్టం.
(అరి మీడిమీనికి నడుస్తుంది)

నసమయ్య—నిశ్చేనలూ ఉండమ్మా. తిను.

మరకన్ను—అల్లాంటప్పుడు నీ కేం నెప్పి ?

నసమయ్య—నిజమే నమ్మా.

మరకన్ను—అనవసరపు సంకర్భాల్లో ఎన్నడూ ఇల్లానది
ఒడకు యెద్దు ముద్దు స్వహాపం !

(అరిమప్ప ఇంకోటి దవడమీర తగిలిస్తుంది. అతడు
భారమన్నదిగ్గరికి నడతాడు)

నసమయ్య—ఏమండోయ్ !

శానయ్య—భి అవతలికి పో.

నసమయ్య—ఓ రేం !

శానయ్య—ఓ గే ! పోరా

నసమయ్య—ఒక్కసారింట

శానయ్య—ఒక్క దెబ్బ (అరి విరిగెట్టి చివరకి
నసమయ్యని కర్రతో ఒక్క రేస్తాడు.)

నసమయ్య—(కన్నెంపెరుతూ) బాబూ ! మనస్సాక్షిగా
కోరుతున్నాను, నా అపరాధం క్షమించు. కానీ, నీ భార్యని
ఇంకా చావగొట్టి చెవులుముమ్, కావలిస్తే నేనుకూడా ఓభుజం
వేస్తాను.

శానయ్య—అక్కడోయ్.

నసమయ్య—(దీర్ఘంగా) అబ్బ ! అది మళ్ళీ నల్లకాదే?

శాసయ్య—నా యిష్టం వస్తేనే కొడతాను. నా యిష్టం కా నప్పుడు నేనుకొట్టను.

వనమయ్య—బాగుంది, నాయనా, బాగుం .

శాసయ్య—అది నాపెళ్లాం. అవునా? లేక ఏదే సిపెళ్లా మా ?

వనమయ్య—అబ్బే! ఛ ఛ ! నిస్సందేహంగా ! ఒదోటా ?

శాసయ్య—నన్ను ఆంక్ష పెట్టటానికి నువ్వనడం ?

వనమయ్య—అలా గేమర్ !

శాసయ్య—నీసాయం నాకొద్దు.

వనమయ్య—సూర్యుడే, అల్లా నేకాసి.

శాసయ్య—ఇంకోళ్ల వ్యాపారంలో ఎప్పుడూ ఇల్లా లుడుం గున జొరొ డు.

వనమయ్య—చిత్తం.

శాసయ్య—ఈవటి దయచేయమరి.

(అని కర్రతో వేస్తాడు. వనమయ్యని పగలసి తిరిగి పెళ్లాంగిరికి వచ్చి చెయ్యి పెట్టుకోబోతాడు) ఇక చాలు గాని, సంధి చేసు గుందాం.

ఒసే ! ఓము ప్చిల్లా పావోయ్ ! పైయే ! అటూషీటా చిల్లంగోర్ !

మరకమ్మ—నిజమేపాపం. సంధి చేసుకోవలిసిందే, చావగొడుతున్నా రుగనక !

శాసయ్య—దానికేమిటి పోదూ ! ఏనీ, చేతులు !

మరకమ్మ—నేను ఇవ్వను.

శానయ్య—ఇవ్వవ్ ?

మరకమ్మ—ఇవ్వను.

శానయ్య—నా చక్కెరబొమ్మా !

మరకమ్మ—అయినాగే, ఇవ్వను.

శానయ్య—అబ్బ ! రమ్మంటేనూ !

మరకమ్మ—ఒక్కనాటికి ఇవ్వను.

శానయ్య—ఇయ్యో. ఒడిలోసార్, చెయ్యోసార్, ... ఏం ?
మూడోసార్.....దోబుచ్చీ ! (అని కళ్లు చేత్రో మూసు
గుంటాడు.)

మరకమ్మ—నేనివ్వను. నాకు కోపంగా ఉండాలనుంది.

శానయ్య—అబ్బ, రద్దూ ! ఇట్లో అడిగివున్నాడు. రా !
రావే !

మరకమ్మ—పోనూ !

శానయ్య—చేతులు ఇమ్మంటూంటే !

మరకమ్మ—నన్ను పెట్టినయితేనకి !

శానయ్య—సరేనే. అంతమట్టుకునస్తే, కోరుతున్నాను.
క్షమించు, చెయ్యి వది !

మరకమ్మ—నరే. క్షమించాను. (తనలో) ఇంతకి ఇంతా
మట్టచెప్పి తీరాలి.

శానయ్య—ఇది ఓలెక్కటే వెచ్చిదాన ! ఇవి స్వల్పాలు.
అడపాతడపా కర్రదెబ్బలు పడుతుంటేనే గాని, జనానికి
అన్యోన్యమేమి అతిశయించదు. మరివెడతా ! ఈవేళ అడివి

యావత్తూ మనింటోనే ఉంటుంది. (ఎడమకి వెడతాడు.)

మరకమ్మ—(ఎకమవేపుకే తిగిఉండి వెనక్కినడుస్తుంది. ఈడివేపుకి ముఖంపెట్టి వెనక్కినడుస్తూ చలమయ్య, చింతయ్యలు ఉంటారు. మరకమ్మ వారినితాకి)

మరకమ్మ—ఓమించాలి. ఏదో పంధ్యాసంగాఉన్నాను. ఓ విషయంగురించి తలకాయ బద్దలుకొట్టుకుంటున్నాను.

చలమయ్య—మాగొడవ మాది. మీమూ ఓ విషయం గురించి బుర్రకాయ బద్దలుచేసుకుంటున్నాం. అది రైపులే, ఎంతేనాఉంది బహుమతీ!

మరకమ్మ—నాకేమన్నా తెలుస్తుందేమో చెబుతారా?

చలమయ్య—చెప్పకేం, వినండి. మీకు తెలియచ్చు కూడాను. మాకు, మాంచి తెలివిగల డాక్టరు కావలి సొచ్చాడు. మా యజమానికూతురికి నోరు పడిపోయింది. వైద్యులంతా చూడ్డం, మందులన్నీ పోయ్యడం, సూచులెట్టి కట్టడం అన్నీ అయ్యాయి. జివ్వా రాలేదు. పెద్దవైద్యా లన్నీ ఒబ్బున్నాయి గనుక ఏదేనా గోనాయి చట్కాలవల్ల కుదురుతుందేమో అని చూస్తున్నాం.

మరకమ్మ...(తనలో) మా ఆకునకి బాకీ తీర్చడానికి మంచిఎత్తు దొరికింది. (పైకి) సరిగ్గా అడగవలసిన మనిషినే అడిగారు. ఈప్రాంతాన్నే ఒక అద్భుత ప్రజ్ఞగల డాక్టరు ఉన్నారు. వారు ఏ కేసేనాసరే పడతారు.

చలమయ్య—ఎక్కడున్నారో చెప్పి పుణ్యం కట్టుకుందూ!

మరకమ్మ—ఈపక్క అడవిలో వారిప్పుడు విలాసాస్థం
లీలగా పుడకలు కొడుతూంటారు.

చలమయ్య—ఆయన చెట్లకిసూడా వైద్యం చేస్తాడు
గావునా చింతయ్యా!

చింతయ్య—నువ్వేగావునా, చలమయ్యా! (మరకమ్మతో)
అల్లా కొట్టడం ఏమన్నా వనమూలికలకోసమూ ఏమిటమ్మా?

మరకమ్మ—ఆయన చాలా అమ్మతుడు. ఆయన చ్యవ
లసాధారణం, చిత్రం, వికృతంగా కూడా ఉంటాయి. అశ్వను
అవకతవికగా వేయం వేస్తాడు, అజ్ఞానం పెట్టిస్తాడు. అసగా
జ్ఞానం పెట్టుకుంటాడు, భగవ తుడిచివేసి వైద్యప్రజ్ఞ ఎక్కడో
పాతర వేసేసి పచ్చినట్టు కనిపించడం అశ్వనికి సరదా.

చలమయ్య—గొప్ప వాళ్ళందరికీ ఇదే రోగం! ఒక్కొక్కరికి
ఒక్కొక్క వైద్యం. పాండిత్యం గట్టిపడడానికి వేసకాయంత
వెట్టికూడా టంకం పడ్డట్టు పెడాలి కాబోలు!

మరకమ్మ—ఈయన వైద్యుడే, అది మీరనుకునే కాని
కంటే పెద్దసైబ. ఒక్కొక్కప్పుడు మెత్తగా తన్ని తేనేగాని
తన వైద్యప్రజ్ఞ తనే బహుగోడు. అతడు మరీ వెట్టికళగా
ఉంటే, మీరిద్దరూకూడా చెరోపొన్న కర్రాపుచ్చుకుని వారిని
నున్నంలోకి ఎమికలేకుండా బాజాపడితే గాని, ఆయన
మనస్సులో ఉన్నది కక్కడు. ఆయనతో మాకు ఏమన్నా
పనుంతు, మేం అంతే చేస్తూంటాం!

చింతయ్య—ఇదేసరదా, ఎక్కడో చవటకంలా ఉన్నాడే?

మరకమ్మ—ఏమో! ఉన్న సంగతే. నీ నరదా తీరింతర వాత వైద్యులో మరి ఎదుగు!

చలమయ్య—అతని ఏమ?

మరకమ్మ—శానయ్య! పల్లెటి చొక్కా, తెల్లటిపాగా ఉంటాయి.

చింతయ్య—మెప్పుకి పట్టివచ్చా?

మరకమ్మ—సూమూలు వైద్యులంతా పదిమించిచి వెళ్లెంతర వాత, ఒకానిళ్ళి శస్త్రశాస్త్రానికి పాఠశాలిగా, ఈయన ఎరువుపడి, ఏదో అరుగు, ఒక్కబొట్టు పదిమూద వేసినరికి, అవిడ లేచి గురులె వ్యవహారా మువత్తెక్కిరి.

చలమయ్య—ఒప్పిడి మొహం ఈశ్వా! గట్టివాడే!

మరకమ్మ—ఒకనెండ్లె అబ్బాయి గోవలమొంచి కింద పడి కాళ్ళూ, చేతులూ, పాదాలూ, పేళ్ళూ విరుచుకుని ముక్కలయిపోయిన దరిమిలాని ఇంక నెల్లి ఎకో తైలం మద్దించుదాం అని నీసా తీర్చుంకగానే, ఆలబ్బాయి అరుక్కుని మస్కధుపలా అయిపోయి, అది పోయాడు.

చలమయ్య—ఏకి పిళ్ళి తగలె న్నా!

చింతయ్య—ఏరు అల్లా అయితే నకం ప్రపంచరోగ నివారకులా?

మరకమ్మ—నిప్పు శాంతం.

చింతయ్య—అయినే కావాలి మాకు.

మరకమ్మ—అనిన వెట్టికళ తెలుచెవ్యడా. కి నేను మీతో

చెప్పింది మరవకండి, వెళ్ళండి.

చలమయ్య—సరేలే. ఒడిటిసరైనాగం తప్ప వెళ్ళోది
అక్కణ్ణేనప్పుడు మాదే రాజ్యం. సెలవే మరి!

[మరకమ్మ కుడివేపుకి నిష్క్రమిస్తుంది. చలమయ్య,
చింతయ్యలు ఎడమవేపుకి నిష్క్రమించాలి] (తెర)

2 వ రంగం

(ఎడమనుంచి శానయ్య న, న, న అయ్యారాగంతోస్తూవచ్చి,
గొడ్డలి కింద పడేసి, నుగురుమాడ చెనుట తుడుచుచు, కూర్చుని
జేబులోంచి సీసా తియ్యబోతాడు. ఎడమనుంచి వచ్చి,
చలమయ్య, చింతయ్యలు కుడివేపుకి నడిచి, పొంచిచూస్తారు.)

శానయ్య—ఈ శ్రమకి ఏమిక్కి వడితే గానికిట్టదు (అని
నవ్వుమొహంబో, తల పంకిస్తూ, సీసాని ముద్దులు పెట్టుకుంటూ
ఉంటాడు. “భడిచా, వెధవవేషా లేస్తావ్, నాదగ్గిరా!” అంటూ
సీసాని నవ్వుతూ కోప్పడతాడు)

చలమయ్య—వీడే!

చింతయ్య—మొదట వీడు తగిలారు మనకి! నయమే!

చలమయ్య—ఇంకా దగ్గిరికి వెడదాం.

చింతయ్య—అదుగో నల్లచొక్కా, తెల్లచాగా! మూడు
మూర్తులా వీడే.

(చింతయ్య వెళ్లి సాష్టాంగపడితాడు. వాడు సీసాతస్క
రిస్తాడేమో అని శానయ్య తన సీసా అవతలవేపున దాచు

గుంటాడు. ఆవేళకొచ్చి చలమయ్య సాష్టాంగపడతాడు.

శానయ్య సీసా కోటులో దాచుకుంటాడు.)

చలమయ్య—మీపేరు శానయ్యగాను కాదండీ?

శానయ్య—ఏమంటావ్ (అని లేస్తాడు.)

చలమయ్య—మీపేరు శానయ్యగానేనా అని.

శానయ్య—(వాళ్ళ ముఖాలు పెరకాయించి) అననా అవును, కానూ కాదు. అతనితో మీ కేంపనో దాన్నిబట్టి ఉంటుంది.

చలమయ్య—అతని? మేం గొప్ప ఉపకారం చెయ్యాలి.

శానయ్య—అల్లా అయితే, నేను శానయ్యని.

చలమయ్య—మిమ్మల్ని కలుసుకోడంవల్ల నేను సుకనం.

మాకు కొంచెం నాయం కావలిసి వచ్చాం. మీ ఇంకి కి వస్తే పని జరుగుతుందని విన్నాం.

శానయ్య—ప్రస్తుతం నాది కట్టెలవ్యాపారం! స్వల్పం! కట్టెలతో సంబంధించిన ఏదేనా అయితే చూస్తాను.

చలమయ్య—తమకు కూర్చోండి.

చింతయ్య—సావకాశంగా నయచెయ్యండి.

శానయ్య—ఏమిపేళ్ళగుర్తాడ! (కూర్చుంటాడు.)

చలమయ్య—మేం మీదగ్గికి రావడంలో ఆశ్చర్యం లేదు.

జ్ఞానం దగ్గికి ప్రవంచం పరుగెడుతుంది. మీ అఖండప్రజ్ఞ గురించి మాకు తెలిసింది.

శానయ్య—ఏదేనా సరే, పేళ్ళు వెయ్యడంలో నాలంత

ముండావాచులేడండి. దానికీ ఎందుక!

చలమయ్య—మాట కావలసి, బాబూ.

శాసయ్య—నేను బిల్లు దామకొను, నేనుచేసినది అంతా
నచ్చుతుంది.

చలమయ్య—మీ లుగుడుగాగు న్నా (అనిచిత్రయ్యకే
చూస్తాడు)

శాసయ్య—మైగా నేను చచ్చుచుపోయి కిస్తాను.

చలమయ్య—ఇక ఆచూకు అవ్వండి.

శాసయ్య—మీమీ దీ, నేను అంతా నక్కవలెను.

చలమయ్య—మాకూ వదిలివేయి శాసయ్య.

శాసయ్య—మీకు ఎక్కడున్నా తెలిస్తే చూడండి! నేను
మీ దీనిని.

చలమయ్య—బాబూ! వదిలివేయి ఆచూకు.

శాసయ్య—రిహాసాలా? నేను నిన్నుడీ ప్రియే అమ్మనే
అమ్మను.

చలమయ్య—నిషయం తప్పించి మాట్లాడదాం.

శాసయ్య—కావలిస్తే మరోచోట కొనుక్కొండి. ఎక్కడ
నూసినా కర్రరేగా, ఇప్పుడు!

చలమయ్య—నా హాస్రభూ! ఆస్రసంగచాలు.

శాసయ్య—అఖికి తోలి తక్కువయినా సరే, నా కట్టెలు
నేను ఛస్తేలమ్మను (అని కోప్పడితాడు.)

చలమయ్య—ఏడిశారుగాని చెబుదురా!

శానయ్య—అంతా ఇచ్చి తీకాలాడీ. నాదేమీ దోపిడి
చేకం కాదు.

చలమయ్య—ఎందుకూ, అంత తక్కువ? ఇంకా
మీరు, మిత్రుడు, సతతైష్వర్యం, మిత్ర పరి! అంతా మూల
జీర్ణులూరు.

శానయ్య—(శంకారో) వీడికి నుతిస్తారు.

చలమయ్య—నూర్సింగ్ నాచకండి.

శానయ్య—ఏమిటా అనీ!

చింతయ్య—ఈయనా యింపు ఇక్కడ సాగదు. మాకు
తెలిసింది సంగతి.

శానయ్య—చే నెర గురుకుటుంబాట్రా, పిచ్చి వాళ్ళల్గారా!

చలమయ్య—శేమరు గొప్పనైవ్యబామణులు!

శానయ్య—ఛీ, పొండి. నేను వెనకా వైద్యుణ్ణికాను,
ఇప్పడూకాదు.

చలమయ్య—(చక్కవాడిశో) అంగోలోయ్ వీడిపైత్వకళ!
(పైకి) సత్యం కప్పెట్టే డిబాబూ గ్రంథంచాలామట్టుకి వెళు
తుంది.

శానయ్య—చాలామట్టుకి అంటే ?

చలమయ్య—నూకే విచారంవేసేస్తు మేం చేపిందాకా.

శానయ్య—హింస మిగులు చెయ్యండి ఒప్పు. నేను
వైద్యుణ్ణికాను. నాకు వైద్యం అంటే తెలియదు.

చలమయ్య—(చక్కవాడిశో) వీడికి ఓమోతాదు ఇవ్వాలి.

(పైకి) అఖరుసారి అడుగుతున్నాం. ఉన్ననంగతి అనయ్యండి.

శానయ్య—అయ్యలారా, వెయ్యేల? నేను వైద్యుణ్ణి కాను.

చలమయ్య—కావూ ?

శానయ్య—కాను.

చింతయ్య—వైద్యుడినే కావూ ?

శానయ్య—కానయ్యా, మహాప్రభూ !

చలమయ్య—సరి, నీ రాతంతే.

(వాళ్ళిద్దరూ కర్రలుచ్చుకుని అతణ్ణి బాబుస్తాన.)

శానయ్య—అల్లాఅల్లులే నీరా, మీ మొహాలు మడా, ఆగండిరా! వైద్యుణ్ణి !

చలమయ్య—నూచేత ఎందుకింత చాచ్చయ్యిందండం?

శానయ్య—అయిపోనూ, మీరొద్దూకూడా వెళ్లి పినుగులులా ఉన్నారేం? నేను వైద్యుణ్ణి అంటారేం.

చింతయ్య—నుల్లీ మొదటికొచ్చావు? వైద్యుణ్ణి కావు?

శానయ్య—వైద్యుణ్ణిమిటి మీపిండాకున !

(వాళ్ళు మళ్ళీ బాత్తారు)

ఆగండి, బులారా ఆగండి. మీకోరిక ప్రకారం, నేను వైద్యుణ్ణి, అశ్రువైద్యుణ్ణి, శత్రువైద్యుణ్ణి, ఇంకా కావాలిస్తే భూతవైద్యుణ్ణి, మీచిత్తం! బుర్రచిత్తక పాడుస్తుంటే ఎందుకేనా ఒక్కకోవాలి.

చలమయ్య—తమరిప్పుడు ప్రజల్లో పడ్డాదుకు ఆపంద మవుతోంది.

శానయ్య—మీరు నన్ను పురించాలి.

చింతయ్య—మిమ్మల్ని మేం చావగొట్టినందుకు ఏమీ అనుకోకండి.

శానయ్య—నశీ గారి, నేను వైద్యుణ్ణి? సందేహం లేదంటారా?

చింతయ్య—నిజమేగండి.

శానయ్య—నిజంగా?

చలమయ్య—మున్నూటికీ.

శానయ్య—నాకే తెలియదే?

చలమయ్య—మీరింత వైద్యుడు భూమిమీద లేడు. ఆకాశంలో మనుష్యులే లేరు.

శానయ్య—ఆహాహా!

చింతయ్య—ఈమరు చెప్పని రోగాలూ కుదిర్చారు!

శానయ్య—(వత్సరూ) ఓ నాయిల్లు బంగారంనూ!

చలమయ్య—ఈమనస్సు ఒక అవిడ చచ్చిపోయిన ఆరు గంటలకి శ్మశానానికి పోవగలవాంటే అవిడ పెదిమిమీద ఒక్క చుక్క వేసి లేవనీడగు.

శానయ్య—(మక్కుమీద వేయకో) ఓరి నే చచ్చిపోనూ!

చింతయ్య—పన్నెండేళ్ళ పిల్లవాడు గోపరం మీంచి పడి ఒళ్ళంతా పొడుం పొడుంకాగా, తైలంరాచి వాడి శరీరం అటకేవారు

శానయ్య—ఓరి నన్ను పాతెయ్యా!

చలమయ్య—ఇక మాతో రండి. మీరు మొమ్మలేనంత ధనం మీలోగొల్తుంది.

శాసయ్య—నాకు కావలసినంతానా?

చలమయ్య—ఓ.

శాసయ్య—అట్లా అయితే నేను గొప్ప నైపుణ్యే! (కొంచెం నిదానించి, చూపుడువేలు ధూడించి టప్పునుటించి) ఇంత లోగడ మరిచాను. ఇప్పుడిది నువ్వుణకి వస్తోంది. ఎంతె య్యా! ఇప్పుడు? ఎక్కడకు వెళ్లా?

చలమయ్య—మాతో వస్తే సరి, మేమే లాక్కెడతాం. ఓ అమ్మాయికి మాటపోయింది. ఆవిణ్ణి మాడాని.

శాసయ్య—నాకర్థం కాలా, నాకాగొడవ తెలియదే?

చలమయ్య—(వక్కవాడితో) వీడికి కాస్త చమత్కరిస్తూండడం ఇష్టం (పైకి) రండిస్వామీ!

శాసయ్య—నైద్యుడినుస్తాను లేదే?

చలమయ్య—మేం ఇస్తాం నడవండి!

(అంతా కుడివేపుకి నిష్క్రమిస్తారు. శాసయ్య దర్జాగా, పెద్దపెద్ద అంబులతో, చేతులు ఊగిస్తూ, నిదానంగా ముందు నడుస్తాడు)

తీవరంగం

(జాలయ్య ఇల్లు. జాలయ్య ఇటూ అటూ తిరుగుతూ ఉంటాడు. కుడివేపునించి చలమయ్య చింతయ్యలు ధూకుడుగా వస్తారు)

చలమయ్య—అయ్యో, సిద్ధంగా ఉండండి, డాక్టరుగారు వస్తున్నారు. భూమిమీద అంతగొప్పవాడు లేడు.

చింతయ్య—నడం డాక్టర్లు ఇక బల్లలు తీసెయ్యాలండి. ఇతడు చచ్చిపోయాడనే తెలిసిస్తాడు.

చలమయ్య—ను లేనండి, కాస్తే తే, ఇకగానికి కొద్దిగా వైశ్యకళచాత్రం వస్తే.

చింతయ్య—అవో టీనూ, పైగా, ఆయన అప్పుడప్పుడు చిన్న చిన్న చనుత్కారాలు చూపస్తారు. అవి చూపించి నప్పుడు ఆయన తలకాడులో ఏవో నీల కాస్తవకులైందా అనిపిస్తుంది.

చలమయ్య—అవి పైచూటలుగానీ, పునాది కట్టుదిట్టం ఆయనకి విశేషంగా ఉండండి అయినో, వచ్చారు.

(శాసయ్య కు? వేయ చి నీవిగా వస్తాను)

చలమయ్య—రండి, ఇదే జాలయ్యగారి గృహం. పీరిడే. పీరిమ్మాయికే సుస్తీ!

జాలయ్య—ండి, రండి, చాలా ఇబ్బందిలో ఉన్నాం.

శాసయ్య—చూడు తెలుసును. తమరు లోగడ అనేక వైద్యాలు చేసిట్టుకూడా నాకు...

జాలయ్య—దిత్తం. తమరు నాతో నేనా మాట్లాడుతూంటా?

శాసయ్య—అవును.

జాలయ్య—నేను వైద్యజ్ఞికాను.

శాసన్య—మీరు వైద్యులుకావా ?

జాలన్య—ఒట్టండీ, కాను.

శాసన్య—నిజంగా ?

జాలన్య—నిజంగానే.

[శాసన్య, కర్రపుచ్చుకుని జాలన్యాను చావగొడతాడు]

జాలన్య—ఏ ముహు తగలెయ్యూ ! ఇల్లాకొడ తాడే ?

శాసన్య—ఇప్పుడు వైద్యుడివేరా ? ఒప్పుకో వయ్యూ, స్వామీ ! నాకుమాత్రం అంతకంటే ఎక్కువ పట్టా ఏమి పడిసింది ?

జాలన్య—చలమయ్యో ? ఎక్కడోకట్లాకోరు ఘటాన్ని కొట్టగొచ్చియిరా ?

చలమయ్య—నాకే కొద్దిగా పైత్యం ఉన్న సంగతి తమతో ఇప్పుడే మనవిచేశాను.

జాలన్య—నాకు చిక్కెను గొచ్చి దంటి పరిగెట్టాలి, వీడూ వీడిస్తే శయ్యమూ.

చిత్రయ్య—స్వామీకండి. నాకు ఈ రీతిగానే చమత్కరిస్తూంటాను.

జాలన్య—కా చమత్కారం ? వీడి యెడలూ ఉంది.

శాసన్య—అయ్యో నేను తమ యెడల మరీ చనువు చూపినందుకు క్షమాణ వేసుకుంటున్నాను.

జాలన్య—నిత్యం తమ కథేయట్టి.

శాసన్య—నాకు చాలా విచారం వేస్తోంది...

జాలయ్య—ఫర్వాలేదు లెండి.

శానయ్య—ఎందుకంటే ! తమర్ని చావగొట్టిన గాంవ నాకు ఎచ్చినదురు.

జాలయ్య—ప్రాణాపాయం లేదు. దానికేంగాని, మా అమ్మాయికి సుస్తీగాడం.

శా—మీ అమ్మాయికి సుస్తీగా ఉన్నందుకు నేనెంతో ఆనందిస్తున్నాను. ఏమంటే ఆమెను నేను నేనించడానికి వీలు దొరికి గదా అని. ఇతిగానే మీ యింటిల్లరాకీ గూడా చాలా సుస్తీగాఉండి ఉంటే నేను మరీసేన చెయ్యవచ్చు గదా అని మరీఆనందించాణ్ణి.

జాలయ్య—ఇంత గౌరవానికి నేను అర్హుణ్ణి.

శానయ్య—అయితే మీ అమ్మాయి పేరు ?

జాలయ్య—లలిత.

శానయ్య—హిందూ

(జాలయ్య ఎడమ వేపుగు వెళ్ళిచస్తాడు. గచ్చి సంక్షేపిస్తాడు. వెనకావే లలిత వస్తుంది.)

శానయ్య—ఈవిడకేనా, మూగ ?

జాలయ్య—మరేండ్. పిల్లగవకపోతే, నేను ఎందులోనేనా పడాలి. ఏక ఫుత్రిక

శానయ్య—అబ్బే, పోదేఎల్లా ? పోవడానికి వీలేదీ ? వైద్యుణ్ణిచ్చి మందివ్వందే పోకూడదే మరి !

జాలయ్య—కర్చీలు తెడిరా, చూస్తారేం ? తెచ్చివేసి

సెప్పండి

(మూడు కుర్చీలువేసి వాళ్లు వెడతారు.)

శానయ్య—(జాల బుక్కే అలిశే అస్స మామ్మని)
నోగి తోడుగావలసిదు. ముగాడు కునిగా ఉంటే ఈ
అమ్మాయిలో ఇంజనీరింగ్ బాగానే చెప్పుచున్నది !

లలిత—(సప్రశంస)

శానయ్య—కీల నిమ్మణంగా మార్చాడినా వింటడకోదే!
మూగార్లకి నిలికి ఉండవని శాతవైక్యంబూరి. అస్స
వచ్చిన మూగలో చెయ్యి ఉండవని మామశం.

జాల బుక్క—ఏమైతే మెట్టుకి పిల్ల నాకి అప్పు తెచ్చించారు.

శానయ్య—మరిగిందే. నైక్కుడు కోసిని సర్పించడం
కంటే చుధచిన్నం లేదు. (లలిత కో) సగలేదుటమ్మా?
అనలేదుటే? నీకుకలకే బాధయొక్క స్వభావం ఏమటే?

లలిత—(నోటికేసి, గడ్డంకిననా, వేలికోమానిస్తూ నివళ
ఆడిస్తూ) హా, హీ, హూ, హోయ, యు

శానయ్య—ఏమటే నువ్వో కీప్?

లలిత—హా, హీ, హూ, హోయ, యు

శానయ్య—అంటే ?

లలిత—హా, హీ, య, యు

శానయ్య—(ఆకట్టి అడుకరిస్తూ) “హా, హీ, యు
యు” అనా? పైశాచికభాష వచ్చిన ముండావాణ్ణి
నాకే తెలియడం లేదు, ఏమటమ్మా ఈభాష ?

జాలయ్య—ఇదేదండి కీకొచ్చిన రోగం. ఇది అనూతంగా మూగ్నై ఉంటుంది. కారణం తెలియకొచ్చింది. అందుచేత చెయ్యవల్సివున్న పట్టి కూడా అని పోయింది.

శాసయ్య—ఎంచేత ?

జాలయ్య—ఏం చెప్పనూ ? కర్మసూత్రం. ఇది ఓట్లో కావాలి. వాడికి సెటు గూతులేను, చిన్నప్పటి నుంచి, చిన్నప్పటి నుంచి లేను. అది మానేశాను. మానేసి ఇంకో గొప్పని నరకాసుగాడి సంబంధం నైటు చేశాను. అప్పుడు ఈ మూగని నాకొద్దని కూర్చున్నాను.

శాసయ్య—అప్పుడు ఎవడు, అప్పుడు మూగ కామాండమని కోరుకునేవాడు ! మా ఆవిడికి ఈ రోగం వస్తే తిరిపోదాను. అనే గొప్ప జరిగితే యిగం తిరిగి మా ఆవిడికి మందెయ్యక పోయి ఉంటును.

జాలయ్య—మూడు ఇది ఎట్లా కీనా కూర్చున్నా.

శాసయ్య—(చప్పుంటు, చిటికేవేసి) అప్పుడు : దక్కడి అయితే ఈ అమ్మాయికి చాలా ఇదిగా ఉంటుందా ఏమిటి ఈ రోగంవల్ల ?

జాలయ్య—నువ్వేదండి.

శాసయ్య—ఉండాలి, ఉంటే మరీ మంచిదీ. ఈ పిల్ల విస్తారం నెల్లూ పడుతుంటుందా ?

జాలయ్య—విస్తారమేదండి.

శాసన్య—అదీ వంచి లక్షణమే (లలితకేసి తిరిగి)
ఏదమ్మా చెయ్యి! (చెయ్యి చూసి కనుబొమ్మలు ఎగ రేసి,
తన పంకించి, మూలగి) అల్లా చెప్పు! ఇదిగో నాడిలో
స్పష్టంగా ఉంది, ఈ పిల్లి మూగదీ! మూగనాడి తక్,
తక్ నుని కొడుతుంటేనే!

జాలన్య—నువ్వేనండి. అదేనండి దీనిబాధ. మీరు
చూస్తూనే కనిపిట్టారు.

శాసన్య—ఏమనుకుంటున్నాను మరతడాఖా! మా వంటి
గొప్ప వైద్యులం చూస్తూనే పోతున్నాం. మరో చవట
డాక్టర్ తే లేనిపోని గోగాలపేర్లు లక్ష చెప్పి, టావన్నీ వచ్చి
వంట్లో చిక్కడ్లాయంటారు. మేం ఆరించి సుంకాడంగా
అనేదేమీ అంటే, ఈ పిల్లి మూగతి!

జాలన్య—ఆ మాట నిజమే గాని, అయ్య నాకు తెలియ
కడుగుతున్నాను! మూగతనం ఎంచేక వస్తుండంటారు!

శాసన్య—అబ్బే, అందులో ఏమందీ! మాటలు
పోవడం న్లే!

జాలన్య—అంతే అంటారా! అయితే ఈ మాటలు
పోతూ ఉడానికి కారణం ఏమిటంటారు?

శాసన్య—ఈ విషయంలో మా వైద్య గ్రంథ కర్తల
అభిప్రాయం ఏమిటంటే, నాలికయొక్క చలనానికి ఏదో అడ్డు
కలగడంవల్లనే అని.

జాలన్య—నాలికయొక్క చలనానికి అడ్డు ఎందువల్ల

కటగుతుందీ ?

శానయ్య—కాళిదాసు ఏమన్నాడంటే నీన్ని గురించి !
(అగి సకిలించి) అన్భుతంగా బోలెడన్నాడు.

జాలయ్య—కావును

శానయ్య—అబ్బో ! వాడెక్కడండీ ! జగత్తుకి సరిపడ్డ బుర్ర.

జాలయ్య—నిశ్చయంగా.

శానయ్య—ఇంతా అంతా కాకు. ఆఖంపడు. సరే మన పిషయంలోకి వత్తాం. నాలికయొక్క చూనానికి ఎందుకు అడ్డు తగుల్తుంటే అంటే, సకల రోగ కారణ ప్రదేశ... అల్లా చూస్తానే ? మీకు సంస్కృతం వచ్చునా ?

జాలయ్య—ఒక్క- ముక్క- రాదండీ

శానయ్య—(అమాంతంగా లేచి) సంస్కృతమే రాకూ ?

జాలయ్య—రాదు నాయనా.

శానయ్య—(కుమటపడి) సకలరోగ కారణ ప్రదేశ జనిత.....కారణం ఇగ్గట్టగా విసంజి.

జాలయ్య—చిత్తం.

శానయ్య—వాయు—“వాయు” అంటే మా వైద్యంలో తెలుసునా ? “దుర్గంధ భూయిష్ఠనాయు” అన్న మాట. సకల.....దుర్గంధ భూయిష్ఠనాయు నిశ్వాసతుంధిల విష రసంబులచే.....

జాలయ్య—సంస్కృతం రాకపోవడం ఎంత ప్రాలుభ్యంఅండీ!

శాసన్య—నదరు వాసువులు ఎడమనైపును నున్న
హైత్యకోశము మీదుగా, కుడిపెళ్ళున ఉండే గుండెకాయను
దాటిపోవును. ఆరిసంబులచే వచ్చు ఒకానొక తెగులుకో !!!
నాటకయొక్క చలనము అట్లగును. !!! ఇదీ కారణం!
తెలిసిందా ?

జాలన్య—ఇంతకంటె ఎవరు చెప్పగలుగఁగాని, గుండెకాయ
కుడివేపనీ, హైత్యకోశం ఎడమ అనీ తమకు సెలవిచ్చించోల
బోధపడలేదు. మీరు ఓవోటపి ఓచోటకీ వచ్చుచున్నారు.

శాసన్య—మీరుచెప్పేది పూర్వ నైపునం. మూల
పరవైద్యం. మీ అంతా మాన్చుకోవలె. కానిస్తే దాఖలా
చూపిస్తాం

జాలన్య—ఈను ఎరగనాడి, మునుచాలి.

శాసన్య—పోనీ అల్లానే మునుచాను. ఈ సంగతులు
మీకు సుల్లే ఎల్లా తెలిస్తాయి పాపం మీకు!

జాలన్య—అయితే దీనికి ఏంవెయ్యాలి?

శాసన్య—మంచుపూటా?

జాలన్య—నా అభిప్రాయం ఏమటంటే వెళ్ళి మునుగు
పెట్టుకుని పరీక్షకోమనండి. ఇక పథ్యం—రొట్టి బ్రాండిలో
నానేసి ఇవ్వండి.

జాలన్య—అదెందుకూ!

శాసన్య—ఎందుకంటే, వాటి సమ్మేళనంగా వాక్కు
జారీ అయ్యే లక్షణంఉంది.

జాలయ్య—నిజమేనండోయ్! ఎవర్రా! చలమయ్యా! కొట్టి నా నెయ్యించు.

శాసయ్య—చిత్తం. సాయంత్రం మళ్ళీవచ్చి చూస్తానండి.

జాలయ్య—ఒస్తున్నా. ఒక్కక్షణం ఉండండి. (అది పిల్లకి సంక్షేపేసి లోపలికి తీసిగెళ్ళి వస్తాడు.)

శాసయ్య—ఇక నాకు సెలవండి.

జాలయ్య—ఉండండి మరి.

శాసయ్య—ఎందుకండోయ్?

జాలయ్య—ఏదో ఒక్కక్షణం క్షమా.

శాసయ్య—(చెయిపడుతూనే) పుచ్చుకోడం నాకు ఎల్లానో ఉంటుంది.

జాలయ్య—అహః

శాసయ్య—వద్దండి!

జాలయ్య—ఉహహ, చెప్తాం గీనూ!

శాసయ్య—ఛఛా!

జాలయ్య—ఒతిమాట్లాడి, ఏగుంటండి!

శాసయ్య—ఊరికే అంటున్నారు.

జాలయ్య—ఇదిగోనండి? ఊరికే ఏమిటి?

శాసయ్య—ఏమోనండి.

జాలయ్య—అహః

శాసయ్య—నాకు డబ్బు కావీర్లం లేనండి.

జాలయ్య—నాకు తెలియదూ! పడుదురూ!

శాసయ్య—(పుచ్చుకుని) ఇందులో దొంగనోట్లూ ఏవీ లేకుండా అన్నీ మారేవేనా, వెనకవేపున సంతకం చేసి ఇవ్వండి.

జాలయ్య—ఎంతమాటా! (అని ఎడమవేపుకి వెళ్ళిపోతాడు)

శాసయ్య—ఇందులో బాగానే కిట్టేట్టుంది. అయితే ఒకటి, ఒకవేళగనక మనం... ఏది...

(ఈడివేపునించి కాశీ వస్తాడు)

కాశీ—అయ్యో, తమ దర్శనం కోసం నిరీక్షిస్తున్నాను. తమరు నాకు కొంతసాయం కటాక్షించాలి.

శాసయ్య—(దగ్గరికి రమ్మని సజ్జాచేసి నాడిమూసి) నీ నాడి జాత్తిగా పాడుగాడంది.

కాశీ—నా కేమీ సుస్తీగాలేదే? అందుకేకాదు నేవచ్చింది.

శాసయ్య—నీకు సుస్తీగా లేకపోతే, ఆమాట నాతో ముందే చెప్పి తగులడకపోయావ్, దెయ్యంలాగ?

కాశీ—మీకోడండి. సుస్తీలేదు. ఇంకోఎనిమిదవచ్చాను. నాపేరు కాశీ అంటారు. ఇప్పుడు మీరు చూసాచ్చిన లలితమీద నాకు మోహం. ముసిలాడికి గుండెల్లేవండి. నేనువాళ్ళ మ్యాయని చూడకుండా కట్టుదిట్టంచేశాడు. ఓవన్నాగంలో గనక మీరు నాకు ఆసరాయిస్తే నాకు సౌఖ్యం ఒక్కో పడుతుంది.

శాసయ్య—(కోపం నటిస్తూ) నీ మోహవ్యవహారాల్లో దింపి నాడాక్టరువోదా తగలేనుగోనా? ఛీ!

కాశీ—ఓబూ, గోల చెయ్యకండి. (అని దిక్కులు చూస్తాడు.)

శానయ్య—నేను గోల చేస్తానయ్యా! ఏం జేస్తావ్, అతి గడసువేషాలూ నువ్వునూ!

కాశీ—కొంచెం శాంతించండి!

శానయ్య—బుద్ధిలేకుండా బయలుదేరి...

కాశీ—నీకు నల్లమయ్యా!

శానయ్య—ఆడిన ఆటల్లా వీడిదగ్గర నాగుతుందనుకున్నావు గానీ నువ్వు!

కాశీ—(డబ్బుసొచ్చి తీస్తాడు) అయ్యా!

శానయ్య—యథాశక్తి నీకు సాయం చెయ్యనూ నువ్వు వీరి? అల్లా అద్దమయ్యేట్టు చెప్పరాదూ? (డబ్బువుచ్చుకుని) నీమాట కాదు నేనటా, నీ కేం నిశ్చేపరాయిడివి. నీకు చేసిన సాయమే సాయంకాని, ఈప్రపంచంలో జనంమీద వట్టిపుణ్యానికి అపోహలుపడే డబ్బుకు-

రాయిల్లు చాలా ఉన్నారు. నే ఇందాకణ్ణించి కోప్పడ్డది వాళ్లని కాని నిన్ను కాదు.

కాశీ—నేనింత చొరన మీ దగ్గర చూపించి నందుకు క్షమించాలి.

శానయ్య—దానికేం గాని ఏమిటి సంగతి?

కాశీ—ఏమీ లేదు. ఆపిల్లి ఉండే లలిత్! ఆ అమ్మాయికి మూగా లేదు, వల్లకాదూ లేదు. తనకు నచ్చని పెళ్లి చేస్తా రేమో అని గమ్మత్తు చేస్తోంది. మనం ఇద్దరం ఓచోటుంటే ఎవరేనా చూసి అనుమానపడతారు. వెదుతూ చెబుతాను

రండి, మీరు నాకు చెయ్యవలసిన ఉపకారం!

శాసయ్య—అల్లా నే, నీ మోహచక్రంలోకి నన్ను లాగే శావు. నాపైద్యం ఈమాటలు పూర్తిగా ప్రయోగిస్తాను. ఆ అమ్మాయి నీకు అయిపోవాలి. లేకపోతే ఆ అమ్మాయి పనేనా అయిపోవాలి. నడుమని.

(ఇద్దరూ కుడివేపుకి నడతారు)

రంగం-4.

(ఎవరు వేపునుంచి జాలయ్య వస్తాడు.)

జాలయ్య—ఆ పైద్యమనిగు తుపాకికి అంజనం పోయాడు. రోగం చూడొస్తే ముదిరింది. ఇప్పుడు పుట్టానంటూ... నిమ్మిణ్ణంగా రా! నడివేలేవే అంటే వింటాయి!

(అని వెళ్ళి తిరుగుతాడు. లలిత వచ్చి ఒక అంగవేసి కింద పడిపోతుంది. సభవారికేసి తలకాయ పడేబట్టు నడచి)

జాలయ్య—నే చెప్పలా? వద్దంటే కాస్త నా గణ్యత ఉంచాలా? ఇప్పుడు ఏ గోతులో దిగను?

[కుడివేపునించి శాసయ్య, కాళీ (కంపించు వేషంలో) వస్తాడు.]

జాలయ్య—మీకోసమే నేను ఇదవుతాంటూ!

శాసయ్య—నేను తోటలో ఆడుకుంటున్నాను లెండి... అమ్మాయి ఎల్లా ఉన్నట్టు?

జాలయ్య—మీ మందుతో అసలు చెడి మరీ పాడుగా ఉంది.

శానయ్య—ఇంకేం! బాగుపడబోయేటప్పుడు స్థితి అల్లానే ఉంటుంది.

జాలయ్య—కాని ఈలోపా అంతా చల్లా గీట్టుకుని.

శానయ్య—ఫర్వాలేదు. నాదగ్గర సర్వార్థము జముంచే కుప్పి లున్నాయి. ఈ అమ్మాయి మృత్యుముఖాన్ని ఎప్పుడు పడుతుందా, నేను నా అపూర్వాస్వాధిభావులు ఎప్పుడు వాడనామా అని చూస్తున్నాను.

జాలయ్య—(కాశీకేసి దూసి) ఈయన కేంపని ?

శానయ్య—వీరు చూడగ్గిర కంపౌండరు.

జాలయ్య—ఏమిటీ ?

శానయ్య—చూడగ్గిరా...

జాలయ్య—ఊఁ

శానయ్య—మందులు తయారుచేసి యిచ్చే కంపౌండరు !

జాలయ్య—అదా. కంపౌండరా ?

శానయ్య—ను రే, మీ అమ్మాయిని గుంచే శక్తిమ చేశాను.

స రేగాసి, కంపౌండరు గారు, మీరు నెల్లీ ఆ అమ్మాయి నాడి చూడండి. స్థితిగతులు గురించి నేను తరవాత మిమ్ముల్ని అడిగినప్పుడు చెబుమరుగాని !

(కాశీ లలిత దగ్గరికి నెడతాడు. పక్కని మోకరిస్తాడు. శానయ్య జాలయ్యని కుశిపక్కకి తీసిగెళ్ళి, ఆపక్కకే అతని చేత మొహం పెట్టింది, తను ఎడమకి తిరిగి ఉంటాడు. జాలయ్య నెక్కి తిరిగి చూడడానికి యత్నించినప్పుడు, చెయ్యి అడ్డట్టి

అతడు పెడ తప్పడానికి పిలువేకుండాచేస్తాడు. ఈరీతిగా మార్చాడుతాడు)

శా—అగ్య, వైద్యప్రపంచంలో “మొగాళ్ళకి రోగం కుదర్చడంంటి ఆదాల్చకి రోగం కుదర్చడం తేలికేనా?” అనే ప్రశ్న చింతించి ఉంది. ఈవిషయం బాగావ్త్తగా విచండి, కొందరు అని నన్నాని, కొందరు కాదన్నాని. నేను చాత్రం అత్రునూ, కానూ కేదూ కూడా అన్నాను.

జాలయ్య—అంటే.

శానయ్య—ప్రేమనున్న సహజశిష్యులలో ఉండి తానూ రుగ్గుణ నాశనమౌతే వారి భారీప్రేమ అత్యంత క్లిష్టమై ఉంటుంది. అంతేకాక అభిప్రాయాల్లో భేదాలు...

లలిత—(కాశీలో) నానునప్పు ను ఎన్నటికీ నానప్పటికీ.

జాలయ్య—హా అన్నాని మార్చాడు రోగం! రోగి కీలకశృలమంచూ! మంచేతనొప్పిలో! ఒకేసారివ్యధివచ్చూ! ఈ అదృశ్యవైద్యం మీరు చేయడాకు మీకు ఎలా ఋణపడ్డ నంటే, ఎట్లా నేను ఋణపడ్డట్లే అనడం?

శానయ్య—(బోలీ రోగి నిలచిపోతూ, ఇటూ అటూ పకాయచేస్తూ) అగ్య, ఎవరూ, ఈరోగం గురించి మాచెట్టి తిప్పలు పడ్డానంటే!

లలిత—అని ను నన్నా, మాటవచ్చింది. అంతకే చెబుతున్నాను. నాకు కాకే తప్ప మరొకడు వద్దా. ఆమెహాని గాను అనలు వస్తూ!

జాలయ్య—మరీ ?

లలిత—ఈను సత్సయించుగుంట అంటే. తిరుగులేదు.

జాలయ్య—ఏమిటి !

లలిత—గొప్ప సజ్జలు నవ్వు లక్ష చెప్పా అనన్నీ వ్యర్థం.

జాలయ్య—బోవేళ ?

లలిత—గారు సచ్చరిచ్ఛాస్త్రే కేను కిట్టుకోవాలని తండ్రి చెబితే సమాధి ! అసలు ఇంకో సెయ్యవలసిందే ! నీ ప్రజత్నం కల్గిపోయింది. నిర్బంధానికి నా ముసల్పు కొంగడు.

జాలయ్య—అదూ !

లలిత—ఈనాడే స్యాదైతను.

జాలయ్య—అయితే ?

లలిత—(పక్క కేక వస్తూ) అయితేలేదు, గియితేలేదు, లాభంలేదు. నాక్కూ. ఇంకా. నా ముష్టం ! అంటే.

జాలయ్య—అ, అ, ఏమటా వాళ్ళారణీ ! కొట్టుకు పోవేట్టున్నారం మీ అంతా ! (జాలయ్యతో) మహానుభావ, దీన్ని మళ్ళీ చెవికి మూకదాని చేసేద్దుదూ !

శాసయ్య—అది నా తరంగాను కాని మీమాట కొట్టివ్యూహాడిగు గవక, మీకు చెముకు రావడానికి నుంచి ముందు ఇవ్వగలను.

జాలయ్య—నంకోపించాం. (లలితతో) నీకు తెలుసుదా, సాయంత్రమే నిన్ను

లలిత—ఊ, సీమాటలవల్ల నేను తిరుగును !

జాలయ్య—ఈసాయంత్రమే, నిన్ను వరహానికిచ్చి ముడతేటిది (వెళ్ళబోతాడు)

లలిత—ఆ. ఆ తరుణం వెంటనే మృత్యువుని పెట్టాడతా.

శానయ్య—అగండి. వెళ్ళిపోకండి. ఈవ్యాపారంలో కూడా మాకు తరుణం ఇవ్వాలి, ఈగోగమూ నాకు తెలుసు, అందుకు నుండూ ఉంది.

జాలయ్య—అయితే మీరు సూనసికరోగాలు కూడా లాగేస్తారా ఏమిటి ?

శానయ్య—ఒప్పుదెప్పుని. అన్నింటికీ ఉన్నాయి నాదగ్గర మందులు. ఈ గోగానికి మందెయ్యడం మనెననూకాదు మా కంపౌండే.

(కాశీతో) మాటయ్యా! ఈ అమ్మాయికి కాశీ మీద ప్రేమ. తండ్రిగారికి ఆ సంకతి పడదు. రసాలు ఇక తీవ్రం అవుతాయి. కాలయాపన పనికిరాదు నాకు ఒకటే మందు తోస్తోంది ఒక అవున్న పలాయన ద్రావకం మోతాదులో, కాస్తంత కళ్యాణమాత్ర కూడా మిళపుచెయ్యి. ఆ మోతాదు వుచ్చుకోడానికి ఆ అమ్మాయి వేచిపెడుతుంది. ఈ విషయంలో ప్రవీణుడివేగా ! అందుచేత ఆ అమ్మాయిచేత ఎల్లానో ఒప్పించి పనిజరిగేట్టు చేసుకునే పూచీ నీది. వెళ్ళు

(ఎడమవేపుకి కాశీవెడతాడు. వెనకాలే లలిత

వెళ్ళిపోతుంది)

జాలయ్య—మీ కేవో మందులు చెప్పాక, ఏమందు లవీ? నేను పుట్టిన శరణాత అవి విన్నేలేదే ?

శానయ్య—అవి మరి అద్దెంటు వ్యాపారాల్లో వాడే బాసతులెండి.

జాలయ్య—ఇ దాకట్టి చీ, చూశానుగా మా అయ్యాయి పెరికినం ?

శానయ్య—ఆడపిల్లలు అప్పుడప్పుడు చూ చెట్ల పెరికిగానే ఉంటారు.

జాలయ్య—అది ఆ కాశీ అంటే ఎంత ఇనవుతుందో మీకేం తెలుసు !

శానయ్య—యువకుల రక్తంలో ఉ డే ఉత్సాహంవల్ల అల్లాంటివి పుడతాయిలెండి !

జాలయ్య—ఈ ఉ డేకం నేను పసికట్టడం తోటే, పిల్లని ఓ గదిలో పెట్టి తాళువే శాను.

శానయ్య—మారు తెలిగలవారు గనక !

జాలయ్య—మరి వాళ్ళకి ఉ త్తరప్రత్యుత్తరాలు జరక్కుండా బంధుచేశాను.

శానయ్య—అల్లానే చెయ్యాలి.

జాలయ్య—ఓర్నీ ఓరు చూసుకోని నే ప్రమాదం జరిగి పోయేదా ?

శానయ్య—సందేహం ఏమిటి ?

జాలయ్య—మీరెరగరుగాని, అది వాడితో లేచి పోవడానికి కూడా తగిందిమాత్రం అవును

శాసయ్య—మీరు ఎవలనూ క్షమించాల్సిందే. నర్తించారు.
జాలయ్య—దాంతో ఎల్లానే నా మాట్లాడాలని వాడి
వదులు. అదీ నాకు తెలిసింది.

శాసయ్య—అల్లాగా ? అసాధ్యుడే ఎండోగ్ ! ఏడోవ్ ?

జాలయ్య—కాని ఎందు నెగ్గులాడన ?

శాసయ్య—పట్టమాలు ? మిమ్మల్నే ! (చింతయ్య ఎడమ
వేపునుంచి పరుగున వస్తాడు).

చింతయ్య—బాబూ, కొంప లేవ్వండి. లలితమ్మగారు
ఆ కాళీగారుతో లేచిపోయారుట, ఆ ఎచ్చున కంపొండలేట
కాళీగారు ! ఈ శిశువునైద్యుడుగా ఈ చికిత్స యావత్తూ
చేశారు ఇక్కడ కేరీ.

జాలయ్య—హా ! పీడ ! ఇల్లా దగా చేస్తావుట్రా, నీవైద్యం
తగలెయ్యూ ! పిలు ! పిలు ! పోలీసువారిని పిలు. ఓరిలుచ్చా ! నీకు
మై దె యిస్తానుండు !

చింతయ్య—ఏమయ్యాయ్ ! కదిలే బాగా జరగదు నీకూ
నాకూ బాగత్త.

శాసయ్య—ఎం చేస్తాన్ ?

జాలయ్య—నోయ్యయ్ ! పోలీసుకోర్టుకి నెట్టిస్తాను, డాక్టర్
చీరి ఎం చేయస్తాను. కొప్పుతీయిస్తాను.

శాసయ్య—తీసికెళ్లడం ఎందుకూ ! పోనీ మీరే చావ
గొట్టండయ్య.

(కుడివేపునుంచి కాళీ వస్తాను, వెనక లలిత వస్తుంది.)

మేం లేచిపోయి పెళ్లి చేసుకోవాలనుకున్నాం. కాని, లేచిపోవలసిన అవసరంలేకుండా మరో ఘరానా మార్గమే చొరికింది. మీ అమ్మాయిని మీరే నాకు ఇవ్వండి. సంగతి ఏమిటంటే, మా పిం తండ్రి పోయాడుట, వారికి స్త్రీ యానత్తు నాకు కలిసింది. ఇదిగో ఉత్తరం.

జాలయ్య—అట్లా చెప్పు! నేను మదల్లించి అప్పుడప్పుడు నిన్ను గురించికూడా ఆలోచిస్తూనే ఉండేవాణ్ణిమ్మీ! చెప్పద్దూ! సరే, లలితని ఇప్పుడు నీకివ్వడం తప్పనిసరి! డాక్టరుగారూ, అట్టే ఒక బెడరకండి!

శానయ్య—చిత్తం. మీకూతురు పెళ్లి కు ఇష్టప్రకారం కుతరబట్టి నాకు, దెబ్బలు పెళ్లి ఉప్పింది. చింతా కంత దూకుకుపోయింది గాని నావైద్యానికి ఒలేనుందుండేవి.

(చింతయ్యతో) అయితే సరేగానీ, నేను వైద్యుణ్ణి ఎంతయ్యా మీరొచ్చో చెబుతా?

చింతయ్య—ఒక ఆడిమనిషి. తరవాత, మాచలమయ్య వెళ్లి కనిక్కుంటే తెలిసింది, నీ భార్యట!

శానయ్య—సిడిమే? (అని వెళ్ల బోతాడు)

జాలయ్య—సరేలే! పెళ్లిభోజనం కానిచ్చుకుని మరీ వెళుదుగాని!

శానయ్య—తప్పనిసరిగా! కాని, ఇంట్లో కాలెట్టగానే మా ఆవిడికి దెబ్బలు తప్పనిసరి!...(తెర)...

ವರದಿ • ಪ್ರವೃತ್ತಿ

వద్దం టే పెళ్ళి

[“మోలియర్” చేత రచింపబడినటువంటి ఒక ప్రహసనానికి ఇది అనుసరణం, చాలమట్టుకు అనువాదం. ఈ ప్రహసనం 23-8-31 తారీఖున, ఆప్టుకాబేజిలో, బ్రహ్మశ్రీ పింగళి లక్ష్మీ కాంతంగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన సమావేశ సందర్భంలో మొదటసారి ప్రదర్శింపబడింది.]

పాత్రలు.

1. శానయ్య—ఫనికుడైన ముసలిపెళ్ళికొడుకు
2. సరయ్య—శానయ్యకి స్నేహితుడు
3. శిఖామణి—వేదాంతి
4. శాంత—పెళ్ళికూతురు
5. చంద్రుడు—శాంతకి ప్రియుడు
6. రాజాలు—శాంత తండ్రి

పాత్రధారులు.

1. శానయ్య—మగ్గిరాల సత్యనారాయణరావు
2. సరయ్య—పుచ్చా పూర్ణానందం
3. శిఖామణి—సోమంచి ఎగ్జెన్న శాస్త్రి
4. శాంత—ఐ. భావనాచార్యులు
5. చంద్రుడు—టి. వి. చలపతిరావు
6. రాజాలు—ఉలిమిరి సోమేశ్వరరావు

[శాసత్య ఇట్లొక వీధిహాలు. కొన్ని కుర్చీలు ఉంటాయి
శాసత్య కుర్చీమీంచి లేచి, కుడివేపుకి తిరిగి]

శాసత్య—తలుపేసుకోండి, ఇక్కడున్నట్టు వస్తాను.
ఇల్లు పదిలం. ఇంతలో అపసవ్యాలు ఎవరూ జరగ నియ్యవద్దు.
డబ్బు కిచాటు రోజులు నాకగ్గిర బాకీ వసూలుచేసుకోడానికి
చెబుతూ కొందరు నాకోసంరావచ్చు. వాళ్ళకోటి, నేను
ఉళ్ళోలేననీ, ఎక్కడి కళ్ళానో ఎప్పుడొస్తానో తెలియదనీ,
చెప్పండి. మరికొందరు సాము స్వర్ణుని నా బాకీలు వసూళ్ళు
ఇవ్వడానికొస్తారు. వాళ్ళకోటిమాత్రం నేను సరయ్య ఇంట్లో
ఉంటానని చెప్పండి.(అని, కుడివేపుకి నిష్క్రమించబోయేసరికి,
సరయ్య వస్తాడు.)

సరయ్య—డబ్బు విషయం తెలివి తేటంటే, ఇదిగో,
ఇలాఉండాలి !

శాసత్య—(నిశానించి) ఒహోహో ! సరయ్యనా ఏమిటి!
ఇంకేం ! చిక్కేలేమా ? నేనూ మీయిటికి రావాలనే ?

సరయ్య—ఏం ఏం ?

శాసత్య—నాబుర్రలో గొప్పసంగతి ఒకటి ప్రవేశించింది.
దాన్ని గురించి నీ సలహా పుచ్చుకోవాలని.

సరయ్య—అందుకు అభ్యంతరం ఏమిటి ? పరమ సంశోషం.
కొండోవాడి ప్రేక్ష్యంలేకుండా కావలసినంత మాట్లాడుకోవచ్చు.

బాగుంటున్నా, బాగుండదా ?

సరయ్య—ఎవరు ? నువ్వా !

శాసయ్య—అవునూ ! నేనే ! (నూపెట్టుకుంటూ) అనగా స్వంతం ! ఈనియమంలో నీ సలహా ఏమిటి ?

సరయ్య—మొదట మీ గతి అడుగుతానుచెప్పి.

శాసయ్య—ఏమిటది ?

సరయ్య—నీ కెన్నెట్టుంటామని నీ ఊహ !

శాసయ్య—నాకా ! (అది ఆలోచిస్తాను.)

సరయ్య—అవును.

శాసయ్య—నాకు తెలియదోయ్ ! కాని, నాశరీరం కేవలం గడియారం లా టిది. ఎన్నడూ ఇట్లా చిరుస చీదను.

సరయ్య—అది సరే ! కొంచెం హెచ్చుతగ్గులో నీ వయస్సు నీకు తెలియదా ?

శాసయ్య—తెలియదు. ఎందుకెన్నేళ్ళు ? మనం ఆలోచిస్తూ కూచుంటామా ?

సరయ్య—సరే. అట్లాల్సిదే, మా నాన్నకీ, నీకూ మొదటి విరిచయం ఎక్కడో నీకు జ్ఞాపకం ఉందా ?

శాసయ్య—ఓ. పుష్కరాల్లో.

సరయ్య—అప్పుడు నీ కెన్నేళ్ళా ?

శాసయ్య—అప్పటి కప్పుడే నాకు అరటిక్కెట్టు ఒప్పుకునే వారు కారు.

సరయ్య—సరే, ఏదేళ్ళుకో. తరువాత, నీకు ఎన్ని

పుష్కరాలు తెలుసూ?

శానయ్య—మొన్నటిదికాక, మూడు పుష్కరాల కల్లాను.

సయ్య—గురి ఊసుకో. నీకు 58 దాటాయి, అధిక మాసాల్లో అగ్నేపై మాబలు! పన్నెండేళ్ళ బాలకుమారుడూ మాట్లాడతావే?

శానయ్య—నీ మొహం?

సయ్య—ఛీ ఊసుకో! ఈలెక్క సిసలు. నీమాట చొప్పు నేగా నేకట్టిందీ! ఇక వాస్తావయం చెప్పమన్నావ్గా! మళ్లీ మనమాట—నీకు పెళ్లైమిటిరా నీ మొహం! పెళ్ళికి ఏరిగో ఏరిగో సాహసించే యువకులికిగాని, ఇన్నేళ్లొచ్చి, పోతూ ఆలోచన ఉండవలసిన నీ? ఇంతవరకూ స్వేచ్ఛగా ఉండి, ఇప్పుడు బసువుపత్తుగుని భర్తవు కావాలనా అశోకస్తున్నావ్?

శానయ్య—నేను ఒకపిల్లని నిశ్చయం చేసుకున్నాను. ఆపిల్లని నేను పెళ్ళిచేసుకుంటే, నన్ను అనేది ఎవరు?

సయ్య—అట్లాచెప్పు! నువ్వు మొనట్లో ఆమాట చెప్పందే?

శానయ్య—ఆ అమ్మాయి నా కంటికి బంగారంలా ఉంది. (తలవంచుకుని సిగ్గుభరియించి) నేను ఆమెని మోహించాను.

సయ్య—నిజంగా?

శానయ్య—నిజంగా. నాళ్ళ నాన్నని గూడా అడిగాను.

సయ్య—ఇదోటా?

శానయ్య—అవును. ఈవారే సుముహూర్తం. సగలు కొనాలి. తాంబూలాలు అయిపోయినాయి.

సరయ్య—ఓ! భేషుగ్గాడంద. అవశ్యం పెల్లాకు. నాసలహా యేమిటి మధ్య?

శానయ్య—న్నేహాన్ని బట్టి సలహా కొచ్చాను. ఏమిటి సీ డోహ? అక్కడికి నా పెళ్ళిమాట నేను అననేకూడననా? యధాన్ది విషయాలు చూడ్తు చూనేసి, మాటికి ముందు నా వయస్సు గురించడం యెందుకూ? (మీశం దున్ని) ముప్పయి యేళ్ళవాణ్ణి యెవ్వరైనా సరే రమ్మను నాతోట్టి! ఎవడొస్తావో, ఈ బస్తీలో! (అని నకిలించి బస్తీ తీస్తాను) నాకో చత్వారమా? ఓ ఇదా? ఎన్ను గంజీకానిడేసి నడిపించా? నాకు దంతాలు లేవా? (అని పళ్ళూ దంతాలూ చూపిస్తాను) ఏమంటావ?

సరయ్య—నాద కేవలం బుద్ధితక్కువ. నువ్వు అవశ్యం పెల్లాడాలి.

శానయ్య—కెరక నాకు పెళ్ళింటి ముటగా ఉండేది. కాని రెండుమూడు సవబులతో నా డోహ గూరిపోయింది. మొరటిమాట, పెళ్ళివల్ల పెల్లారస్తుంది. ఎచ్చి, ఆర్పడం, తీర్చడం, అలగడం, ఏడవడం, లాటి తమాషాలు చేస్తుంది. కొంజోమాట, నేను పెల్లాడకపోతే నా వంశం అంతరిస్తుంది. మూజోమాట, పెల్లాడితే, కుర్రకుంకలు బయల్దేరి “నాన్నా నాన్నా నాకేమన్నా తెచ్చిపెట్టా?” అంటూ కేళిస్తూ

ఏమీ తెలియని భాషలో అడుగుతుంటారు. ఎచో! (అని కళ్లు మూసుకుని) నాకు అప్పుడే పెళ్ళి అయినట్టూ, నలుగురై గుగు పిల్లలు చుట్టూ మూగినట్టూ అనిపిస్తోంది? ఇరుగో! ఏమి చొక్కావట్టుగు లాగుతున్నాడు. (కోప్పిడి) ఉండరా! (నవ్వుతూ) చొక్కా పిగుతుండ, వొదిలిపెట్టమ్మా! మీ అన్నిదగ్గిరికప్పు! యేవో! ఏళ్ళి పీసెగో!

సరయ్య—(పెళ్ళి శాసన్య చెవులో 'ఏమి మ్యాన్' అని అనిచి, అతడు పెళ్ళి తెరిచిన తరువాత) ఇచ్చంగా ఉంటుంది శీఘ్రంగా పెళ్ళాడు. (అని వేళాకోళంగా నవ్వుతాడు)

శాసన్య—నిజంగా! నీ సలహా పెళ్ళాడమనేనా?

సరయ్య—అవును. అంతకింక ఎంతేస్తావో?

శాసన్య—ఎవంటి దగ్గిరి స్నేహితు మండబట్టి నాకిం

అమూల్యమైన సలహా దొరికింది

సరయ్య—పెళ్ళికూతురు ఎవరూ? అన్నట్టు.

శాసన్య—ఘోత!

సరయ్య—మిచ్చగా ఉంటువీ, షోగ్గా డ్రెస్సు వేసుకు వెడుతుంటుందీ!

శాసన్య—అవును.

సరయ్య—రాజాలుగారి కూతురూ?

శాసన్య—మరే.

సరయ్య—చచ్చాంరా, దేవుడా!

శాసన్య—ఏం ఏం?

సరయ్య—ఏమీలేనూ, చాలా గొగుంటుందిలే. తక్షణం పెళ్ళాడు.

శా—సరయ్య ఎన్నకోడంలా నా సంతకం ఎంత అమోఘంగా ఉంది ?

సరయ్య—పందేహం ఏమిటి ? చచ్చు వొడల గొట్టావు.

శాసయ్య—ఇట్లాంటి సలహా ఇచ్చినాగారు, పిట్టే ముళ్ళి. చినామణికి నువ్వు వేంజే నాకు పోవదు. ఏకో పని తగిలించనక, తప్పుకుండా గొనాలి.

సరయ్య—(వేచి) నస్తా బీ.....(అని కుడివేపుకి నమస్తాడు)

శాసయ్య—(వేచి) ఉంటాను.

సరయ్య—నెళ్ళొస్తా. అనుకూలదాంపత్యం—ఆనికికి యిరవై, ఈయనికి అరవై. ముమ్మాటికీ బాగుంనను కోవచ్చు, మూడు ముక్కలు కావచ్చు. (నెళ్ళిపోతాడు)

రంగం-2

[కామయి బట్ట కట్టుకుని, చొక్కా తొడుక్కుని శిఖా మణి కూచుంటాడు. పుస్తకాలు ఉంటాయి.

కుడివంచి శాసయ్యవచ్చి, సమస్కరించి,
ఒక విభూతిపండు తీసి]

శాసయ్య—శిఖామణి వేదాంతిగానూ! తనుడు ఈ పండు పుచ్చుకోవాలి.

శిఖామణి—నారాయణ ! (అని అందుకుని అది పక్కని

పెడతాడు)

శాసన్య—తమరు చాలా జ్ఞానులని వింటాను.

శిఖామణి—ఎరు ?

శాసన్య—శాసన్య

శిఖామణి—(కూర్చోమని వేళోహో అ?) నాలో మీకు ఏం ?

శాసన్య—కాస్త సూహా కావాలి. ఒక విషయం ను చాలా స్వల్ప విషయం కూడా, దాన్ని గురించి! అయితే నేనెవరన్నాను.

శిఖామణి—శాసన్యగారూ ! తమ సూక్ష్మజ్ఞానాని మాత్రాని. ప్రపంచం మిగతా అనుమానం ! అయితే 'నేనెవరన్నాను' అని మీరు అడగడం తప్ప. 'నేను వచ్చిపట్టు వాని అనిపిస్తోంది' అనాని.

శాసన్య—అనిపి చడమా ?

శిఖామణి—అవును.

శాసన్య—నేనెవరన్నా ! ఇంకా అనిపించడమేమి ?

శిఖామణి—అదే అనుమానం అంటే ! నువ్వం ప్రశ్ని అనుమానించాలి.

శాసన్య—అనుమానమేమిటి, మీలోకాదు! నేను ఇక్కడలేనా ? నువ్వం మాట్లాడుకోడం లేనా ?

శిఖామణి—మీరు ఉన్నారని నేను అనుకుంటున్నాను ! నేను ఉన్నానని మీరు అనుకుంటున్నారు ! నువ్వం మాట్లాడు

వద్దంటే పెళ్లి

కుంటున్నాం అని చునం అనకుంటున్నాం! (చిరునవ్వుతో చూస్తాడు)

శా—మీ మొహంలా ఉంది! వేళాకోళంలోకి దిగారేం? ఉండడం, ఉన్నాం అనుకోడం, అంటూ తర్కంలో పడ్డారేం! ఈ సూక్ష్మాలు అల్లాడించి, వ్యవహారంలోకి వచ్చాం. నేను పెళ్లికొద్దం స్థిరం అయి ఉన్నాను మీలో చెప్పాలన్నీ, మీ నలవ కోసమున్నూ, వచ్చాను.

శిఖామణి—ఆ సంగతి నాకు ఎంతమంత్రం తెలియదు.

శానయ్య—నే చెబుతున్నాగా?

శిఖామణి—అయితే కావచ్చు.

శానయ్య—పెళ్లికూతురు చాలా అందంగా, ఇదిగా, ఎలా ఉండాలో అల్లా ఉంటుంది.

శిఖామణి—అసంభవం కాదు.

శానయ్య—ఆ అమ్మాయిని నేను పెళ్లి చేసుకోడం తప్పి బిచ్చం?

శిఖామణి—ఆ ఎక్కడో పోయి ఉంటుంది.

శానయ్య—(ప.లో) ఓగ పీడి గుండెగా! తేలకం! (పైకి) నేను ఆపెళ్లి చేసుకుంటే నాకు శ్రేయస్సేనా అని మిమ్మల్ని అనుకుతున్నాను.

శిఖామణి—ఎమోమరి దాసికంతా ఉంది. (అని ధ్యానించడంలో పడతాడు)

శానయ్య—పెళ్లి చేసుకోడం తప్పి?

శిఖామణి—ఓ హుళా.

శాసయ్య—(పళ్ళుబిరిచి) స్పష్టంగా ఏడవ్వయ్యా !

శిఖామణి—నా ఊహ అదే.

శాసయ్య—నాకు ఆ అమ్మాయి అంటే చాలా యిష్టం.

శిఖామణి—కావచ్చు.

శాసయ్య—వాళ్ళ నా స్నేహితులు నాకు ఆ అమ్మాయిని.

శిఖామణి—అక్కూడా అనుకోవచ్చు.

శాసయ్య—ఇప్పుడడిగేది ఏమిటంటే, ఒక వేళ తీరా పెళ్ళి చేసుకుంటే, ఆ అమ్మాయి నన్ను మోసపుచ్చదు గదా అని.

శిఖామణి—అమాట నిజమే.

శాసయ్య—నీ అభిప్రాయం ఏమిటి.

శిఖామణి—(తల పెంకించి) ఆలాగే)

శాసయ్య—అదికాదయ్యా చవటా! నాస్థితిలో నువ్వున్నావ్ అనుకో, ఏంటేస్తావ్ ?

శిఖామణి—(హాళిగా) అవును !

శాసయ్య—నీ సలహా ఏమిటి ?

శిఖామణి—నీకు ఏది ఇష్టమో అది !

శాసయ్య—నాకు మతి పోయేటట్టుంది.

శిఖామణి—అందుకు నేను కర్తవ్యగాను !

శాసయ్య—హూహూరి నిన్ను తగలెయ్యా !

శిఖామణి—కాచలదీపిని కావచ్చు !

శాసయ్య—చంపేస్తున్నావురా వీరుగా ! (అని కర్రతో

శిఖామణిని కొడతాడు)

శిఖామణి—టరి పశునా నీ కేమివచ్చిందిరా !

శాసయ్య—తెలివితక్కువ నీలాసనకి బహుమతీ.

శిఖామణి—ఏమి నీరొగనా ? ఇదేనా మర్యాదా ? నా అంకిజ్ఞానిని కొడతావురా ?

శాసయ్య—(చూచుని బాంకింట్టు వేరుగుని, చిరునవ్వుతో) శిఖామణిగారూ ? తమనూట కోరిగి మూర్చాలి, మనం ప్రతిదీ అనుకూనించాలి. “నన్ను కొట్టావు” అని అనకూడదు. “కొట్టినట్టు అసిపిస్తోంది” అనాలి.

శిఖామణి—నేను నల్లి పిర్యాకు చేస్తాను.

శాసయ్య—(నవ్వుతూ) అందుకు నేను కర్తనుగాను.

శిఖామణి—ఇనిగో దేబ్బలు కనబడుతూంటే !

శాసయ్య—కావచ్చు !

శిఖామణి—నువ్వే నన్ను ఇల్లా చేసింది.

శాసయ్య—అందులో అంధవం ఏమీలేదు.

శిఖామణి—నీకు నారంటు పెట్టిస్తా !

శాసయ్య—నాకు తెలియదు.

శిఖామణి—నీపని పడతా !

శాసయ్య—కావలచినది, కావచ్చు !

శిఖామణి—కాకపోవచ్చు !

(ఎడమ నేపథికి వెళ్ళిపోతాడు)

శాసయ్య కుడిపక్కకి నిమ్మగిమిస్తాడు)

రంగం-3

[శాంత ఇంటిముందు వీధి. ఎడనునించి శానయ్యనస్తాడు]

శానయ్య—(ఇటూ అటూ నడుస్తూ ఆలోచిస్తూ) వాకబు చేసిన కొద్దీ అనమానం జాబ్బు అవుతోంది. అందుకనే శిఖామణిగణ్ణి నూ చెప్పిదేబ్బంటి కొట్టారు. పొద్దున్నే నేను లేచే సోకి, బుడిబుడిక్కిలవా డొకడొచ్చి నాకు పుంధం జరుగుతుందన్నాడు. 'శుభం' అంటే ఏమిటిగా కుంకా అన్నాడు. పెళ్ళి అన్నాడు. ఆపిల్లవ ర్న ఎట్లాటిది అవుతుందాగా అన్నాను. అంటే నాకు అర్థంకాకుండా ఎరో ముక్కలూ గబగబ లాగించాడు పైగా, నిన్నరాత్రి నాకు పెళ్ళి కలొచ్చింది! నన్నుగ్రహం నేను పడేసికానుట. తుచానుట. నానికి అర్థం ఏమిటో మరోట్టే పట్టుకుంటే తెలుసు అడగానీ. మొదట ఈ శాంతిని విలిచి మరొకాడు చూట్టాడాలి. పెళ్ళి జరిగినలగాయను తిన్నగా ఉంటుందో ఉండవో నాన్న అడిగితే తీరిపోతుంది.

(అని, చూపే , చూచేసి, "శాంతా! శాంతా!" అని పిలుస్తాడు. సందే ఎడంగేతికి వేల్చాడునూ, చెన్నులు తొడుక్కుని, గొడుగు వేయగని, ప్రయాణభేరిలో శాంతి వస్తుంది)

శానయ్య—(తనలో) మోహనాకారం! ఏమి అందం! ఏమి ఒయ్యారం! ఏ చుట్ట దీన్నిచూసి పెళ్ళాడకుండా

ఉండగలదూ!

(పైకి) కాగల భర్తనై న నాకు కాగల భార్య! ఎక్కడికి బయల్దేరు తున్నావు?

శాంత—నానామీద నుండి.

శాంత—మీనాన్న ఇంటోకి వెళ్ళి.

శాంత—లేదు

నా నమ్మ—టే! నానామీద నుండి! ఎక్కడికి ఇక వెళ్ళి కావలసింది. ఇంకొకటి, నన్ను నేనె చెప్పివట్టా మీటూం దానిని పేచీలు పెట్టగలకను. నీటినుంచి నన్ను నానామీద నా గలం గలం నకు చాలా సంతోషంగా వేరూ?

శాంత—ఇంకా నిన్ను నా అంటాను! నా సంతోషానికి మేళన.

నానామీద—నిగుచేత చెప్పింది! (అని చిరునవ్వుతో కనుబొమ్మలు వైకెత్తి చూస్తాడు.)

శాంత—ని చేతంటే, నానామీద తొట్టితొట్టిం నన్నాళ్ళు ఏదీ నాకు స్వేచ్ఛ లేకుండాచే! నానామీద నన్ను భాయిదాలో ఉంచాడు. భాయిదానాథి నాకు నిన్ను నానామీద నన్ను తొట్టిం కావాలి. నేవుకు, ఇప్పటికి, మిమ్మల్ని కనుగొనాడు.

శాంత—ఇకంటా! (అనికొంచెం తెల్లనోతాడు)

శాంత—మిమ్మల్ని పెళ్ళాళ్ళతోనే నాకు కావలసిందే స్వేచ్ఛ మీకు ఇవ్వకమానరు. “పెళ్ళాలు వివాదాలులా పడి ఉండవలసిన పదార్థాలు” అని నామీదే భర్తల బాధికాదు

మీది! మీరెక్కడా ! మీరు యోగ్యులు, అనుభవశ్శాలురు.

శాసయ్య—సరి సరి.

శాంత—ఒ టిగొడంటే, నాకు తోచదు—మీకుమట్లేనే. నేనూ ముగిసినే. నాటకాలు, మీటింగులు, విక్ నిక్కులు, పార్టీలు అంటే నేనూ చెవి కోసుకుంటాను—మీకుమట్లేనే. నావంటిది మీకు దొకడం ఉభయతారకం.

శాసయ్య—మొహం చిట్టించుకుని, తల ఊపించి అడ్డనూ !

శాంత—నునం దెబ్బలాపకోకూడదు.

శాసయ్య—కూడదు.

శాంత—నునం ఒకర్ని ఒకరు అనుమానించకూడదు.

శాసయ్య—కూడదు.

శాంత—అసగా, నేను ఎవరితోటేనా కాస్త ఇదిగా మాట్లాడుతూంటే మీరు ఒక్కరూ కూచుని మనస్సులో ఇదవకూడదు.

శాసయ్య—అల్లాగే, అల్లాగే.

శాంత—మీపస్టల్లో నేను జోక్యం కలగజేసుకోను.

శాసయ్య—చాపం !

శాంత—నాపనుల్ని గురించి మీరు యాగీ చెయ్యకూడదు. ముక్కి అన్యోన్యవిశ్వాసం ఉండాలి.

శాసయ్య—తెలిసింది, తెలిసింది.

శాంత—మీరెల్లానో ఊరుకున్నారే ? మీ మొహం

బొత్తిగా మాడిపోయి పొగచూపి పోతుందే ?

శాసయ్య—(చికిలించి) నాకు కొంచెం కళ్లు చిజితలు కమ్మతున్నాయిలే, తల తిరుగుతూ నీ

శాశ—ఈ కాలంలో ఆ జబ్బు నూనూలైం, కాం మనపెళ్లికో, అట్లాంటి పోచ్చు తగ్గులు తంగున నడ్డు కుంటాయి. సెలవు నాకీ డ్రైవు బాగుండలేదు. జాన్లోకి వెళ్లి, కొత్త డ్రైవు పుంజుకొన్నాను చి, బిల్లు తమకి సంపుతాను. (అని వేరుకో శాసయ్య బుగ్గ తాటించి, రప్పన వెళ్లి పోతుంది.)

శాసయ్య—(శశబుద్ధ తను తాటుగు లూ) ఇదేమిటీ ! ఇహను ఇది నామాట ఏం పోయిందీ ? ఎంత చిక్కొచ్చిందీ ! ఎల్లా ఈ పెళ్లి రద్దుచేసుకోడం ? సరయ్య మాట విన్నాను కాదు గదా ! శిఖామణి చెప్పింట్లు అనుమానం మంచిదిలా కనపడుతోంది సరయ్య కనపడితే బాగుండును ! (వెనక్కి తిరిగి అడుగు ! సరయ్య !)

సరయ్య—ఓయ్ ! నీకొసమే ! నగలు కొంటా నన్నావు. పాపంకాన్ని రమ్మన్నాను

శాసయ్య—అదికాదు, మాట !

సరయ్య—నీ చురుకు తగ్గినట్టుందే ?

శాసయ్య—కొన్న చిక్కలు బయల్దేరాయి. నేను ఇంకా ఆలోచించవలసి సాచ్చింది. ఇంకా తరిస్తేగాని పెళ్లి చేసుకోను.

సరయ్య—నే వెడతాను. నాకు తీరుబడిలేదు.

శాసయ్య—అది కాదోయ్ ! నాకు ఓ కలొచ్చింది.

సరయ్య—(వెళ్ళిపోతూ) అయితే ఏమంటావు ?

శానయ్య—దానికి కాస్త అర్థం చెబుతావేమో అని.

సరయ్య—ప్రశ్న కనుక , కాకే తెలుసు ? (అని ఎడమకి వెళ్ళిపోతాడు)

శానయ్య—న్నేహాలు ఇల్లానే ఉంటాయి. ఇక శా త తండ్రిని కలుసునా, మూర్త్యాడి ఈసైతానుపెళ్ళి వాడిలించు గోవాలి, బాబూ ! (అ ఉసూరుమంటూ దుడిచక్కకి వెళ్ళి జోతాడు)

రంగం-4

(శాంత తనవారియింట్లో ఒక కుర్చీటూద కూర్చుని చదువు కుంటూ ఉంటుంది. ఎడమవేపులంచి చంద్రుడు వస్తాడు. శాంతలేచి, షేక్ హాండు ఇచ్చి అతణ్ణి కుర్చీ మీద కూర్చోమంటుంది. అతడు, దీనంగా, కుర్చీలో కూలబడి ములుగుతాడు)

శాంతి—ఏమంటి, విశేషాలు ?

చంద్రుడు—ఏమన్నాయి ? నువ్వే పెద్దవిశేషం.

శాంత—అదేమిటి అల్లా అంటున్నారు?

చంద్రుడు—నాకు ఎన్నిరీతుల ప్రేమజాబులు రాశావ్ ? ఎన్నిమాట్లు మాట ఇచ్చావ్ ?

శాంత—నిజమే. లేనన్నానా ఇప్పుడు మాత్రం?

చంద్రుడు—ఇప్పుడు శానయ్య సంబంధం మాటనిజమే?

శాంత—ఆ.

(కుడిచక్కణ్ణి శాంత చూస్తూ వచ్చి, చూటలు, ఆలకించి
నోగు నొక్కుకుంటాను.)

చంద్రుడు—పెళ్లి చూడే?

శాంత—ఆ.

చంద్రుడు—ఈరాత్రే?

శాంత—అవును.

చంద్రుడు—అవురా! (అది ముక్కుమీద వేలుంచుగుని)
ఎంతకూరు రాలవో చూడు! నాజీవితం అంతా నీకోసం పాడు
చేసుకున్నాను. ధనం కుడా చాలా అయిపోయింది. ఇక విషం
పుచ్చుకోవా

శాంత—మీయందు నా ప్రేమ కుదా ప్రకారం గానే
ఉంది, ఉంటుంది. మనం పెళ్ళాడేస్తే కాపరం సాగిం
చడం ఎల్లా? నాదగ్గిరా కానిలేదు, మీదగ్గిరా జేదు.
ధనం లేందే జీవులేదు. అందుకని, అతడి ధనాన్ని
ప్రేమించి అతణ్ణి పెళ్ళాడతానన్నాను గాని, అతనితో కాపరం
చెయ్యను. కూడా ఉంటాను! అతడూ ఆట్టేకాలం ఉండడు.
(శాంతయ్య ఉలిక్కిపడి అగ్రహం చూపించాలి) మరి ఆరునెల్ల
నాటికి అతను పైసలు. అప్పుడు నాయిష్టం, అనగా మనపెళ్ళి!
(శాంతయ్యని చూసి, సిగ్గుతెచ్చిపెట్టుకుని) రండి; మిమల్ని
గురించే నేను మాట్లాడు తూన్నది. మీగొప్ప చెప్పుకుంటు
న్నాను.

చంద్రుడు—నువ్వన్న పెద్దమనిషి...

శాంత—అవును. ఈ పెద్దమనిషే నన్ను వరించారు.

చంద్రుడు—అయ్యా! తమ వివాహసందర్భంలో తమర్ని కడుంగడు అభిషేకిస్తున్నాను. తమ విధేయుణ్ణి సమృద్ధి. ఇంతకంటే మర్యాదగల పెళ్ళికూతురు భూమిమీద లేదు. శాంతా! ఇంతకంటే లక్షణాలుగల భర్త నీకు దొరకడు. అతని ధోరణి చూస్తేనే, గొప్ప భర్తలాగ కనిపిస్తున్నాడేమిటి? తమ స్నేహితుణ్ణి ఎప్పుడైనా దర్శనం దయచెయ్యండి.

శాంత—సరే. సెలవు.

(చంద్రుడు ఎడచుకి వెళ్ళిపోతాడు.)

శానయ్య—మీనాన్న ఇంట్లో ఉన్నాడా?

శాంత—ఇంకా రాలేదు.

(శానయ్య కుడివేపుకి పోతాడు.)

రంగం - 5

(రాజాలుగారి యిల్లు. వీధిగది. రాజాలు పత్రిక చదువు తూ ఉంటాడు. శానయ్య కుడివేపునించి ఒక్క అడుగువచ్చి, నిలబడి, నిట్టూర్పు విస్తాడు.)

శానయ్య—(తనలో) ఈ పెళ్ళిడరి ఎల్లానేనా తప్పించు గోవాలి. (పైకి) ఏమండోయి!

రాజాలు—ఓ హోహో! లోపలికి దయచెయ్యండి, అల్లుడుగారు!

శానయ్య—విధేయుణ్ణి.

రాజాలు—ముహూర్తానికి చాలావ్యవధి ఉన్నట్టుంది.

అప్పడే తర్లిచచ్చారా?

శానయ్య—క్షమించాలి.

రాజాలు—నాకూ తొందరగానే ఉంది, ముహూర్తం ఎప్పుడు వచ్చునో చూసి.

శానయ్య—నేను నేరే పనిచూడ వచ్చాను.

రాజాలు—నేను అందరికీ అడ్వాన్సులు కట్టేశాను. బాజా భజంత్రీలు, పాటకులు, బూటకులు, భోజనాలు, తాంబూలాలూ, అన్నీ రక్షి. మా పిల్లకూడా ఇస్తాబు అవుతోంది! మీరే తరవాదు.

శానయ్య—నేను...అందుకు సర్ది రాము.

రాజాలు—ఎన్నాట్లన్నీ మీకు వచ్చేటట్టే జరపుతాం లెండి.

శానయ్య—అది కాదయ్యా, వినిపించుకోక వచ్చావేం, నేను మరోపనికోసం వచ్చానంటూంటే!

రాజాలు—చాలుగాని, రావయ్యా, అల్లుడుకాన. (అని జబ్బపట్టుకుని కుప్పియూద కూర్చోపెడతాడు. శానయ్య లేచి మళ్ళీయెడంగా వెడతాడు.)

శానయ్య—పంటి కొండుమూటలు తమతో చెప్పాలి.

రాజాలు—ఏమిటయ్యా పట్టింపులూ, ఇప్పణ్ణించీ అలకే! బాబ్బాబు! (అని గడ్డం పట్టుకుని) ముందు వచ్చికూచో.

శానయ్య—నేను కూచోను. మొదట మీతో ఓమాట చెప్పాలి.

రాజాలు—ఒక మాటా ?

శానయ్య—అవును.

రాజాలు—ఏమిటది ?

శానయ్య—నేను, తమకూతుర్ని, నాకిమ్మని, మిమ్మల్ని లోగడ అడిగినమాట వాస్తవమే. అందుకుమీరు ఒప్పుకున్న మాట కూడా నిజమే. కాని,

రాజాలు—కాని...

శానయ్య—కాని, నేను కొంచెం ముదురు. ఆ అమ్మాయి తేత. నావంటినాడు అమెకి తగదు.

రాజాలు—క్షమించాలి. మీరు మాపిల్లకి పూర్తిగా వచ్చారట. మీతో సుఖంగా జీవిస్తుందిట, మాపిల్ల.

శానయ్య—కాదయ్యా! నాకు మాచెడ్డతిక్క. అప్పుడప్పుడు నాకు పై త్యిస్తుంది.

రాజాలు—అల్లాంటప్పుడు మా అమ్మాయి జాగ్రత్తపడగల మనిషే! ఏమీ ఫర్వాలేదు.

శానయ్య—సరేలండి. నేను అవకరపు మనిషినని ఆవిడికి అసహ్యం వెయ్యవచ్చు!

రాజాలు—వేస్తేం? గుణవంతురాలి యొక్క మొగుడు ఎంత అసహ్యంగా ఉంటే అంత ఎక్కువ పేరు ప్రతిష్ఠలు ఆవిడికి వస్తాయి.

శాసయ్య—మీ అమ్మాయిని నాకివ్వద్దని నీకు సలహా యిస్తున్నాను. ఇప్పుడేనా గ్రహించుకో ?

రాజాలు—ఛీ ! వెధవసాణం పోయినాసరేగాని, శేరు మాట తిగగను. మాపిల్లని మీకే యిచ్చి తీరతాను.

శాసయ్య—(సవ్వుతూ) పోనీ, మీరు మాట తప్పినందుకు నేను ఏమీ అనుకోను లెండి.

రాజాలు—ఒకమాట చెప్తాను వినండి.మీయందు నా కుంజే శౌరవం ఎల్లాంటిదంటే, అవతల ఓ మహారాజువచ్చి మా అమ్మాయిని పెళ్లాడతానన్నాసరే, వాడికి నూనే, పిల్ల దాన్ని తను చేతుల్లో ఉంచాలి గాని, మరోటుందా ?

శాసయ్య—మీరు నాయందు ఇంత ఆదరణ చూపినందుకు కృతజ్ఞుణ్ణి. కాని, మీ అమ్మాయిని పెళ్లాడడానికి వీలులేకుండా వచ్చిందని చెప్పడానికి సాహసిస్తున్నాను.

రాజాలు—ఏమిటి? నువ్వు మా అమ్మాయిని పెళ్లాడవ్ ?

శాసయ్య—ఆడను.

రాజాలు—ఏం ? నీకేంవచ్చిందీ ?

శాసయ్య—ఏంలేదూ ! నేను పెళ్ళికితగను. పై గా, మానా న్నా, మాతాతా, మరి మా గోత్రంలో ఎవళ్లూకూడా పెళ్ళి చేసుకోడం ఆనమాయితో లేదుట.

రాజాలు—చూభాగే. ఎవరియిష్టం వారిది. బలవంతం ఎక్కడా పనికిరాదు. కాని మొదట నువ్వు మా అమ్మాయిని పెళ్లాడతానన్నావు. అంతా సిద్ధం అయింది. ఇప్పుడు నువ్వు

చాకు సాం కూడా నాకు తెలియదు.

రాజాలు—నిజంగా?

శాసయ్య—నిజంగా.

రాజాలు—అల్లాయి తే పెళ్ళాడు.

శాసయ్య—అవును.

రాజాలు—(కర్రతో మళ్ళీ రొండుకొట్టి) తమ అనుజ్ఞ తరవాత యిద్దరుగాని తెండి. ప్రస్తుతం మిమ్మల్ని నేను కొట్ట వలసి ఉంటుంది.

శాసయ్య—కొట్టకురా, సన్న చంపెయ్యూ!

రాజాలు—నాకూ ఎంతవిచారంగా ఉందీ? కాని గత్యం తరంతేదు. అయితే మీరు ఓ సమాధానం చెప్పి ఎరకూ మిమ్మల్ని వదలడం అశాస్త్రీయం!

(అని మళ్ళీ కర్ర ఎత్తుతాడు)

శాసయ్య—ఓరి నీమొహం మండా, పెళ్ళీ చేసు గుంటానయ్య!

(కుడివేపుసింట గబగబా సరయ్య వస్తాడు)

సరయ్య—సుముహూర్తం గావును, శాసయ్య! సర్వ సన్న నీ పెళ్ళికి రమ్మని పిల్చావ్! పెళ్ళింటే, దెబ్బలపెళ్ళి అనా నిఉద్దేశం?

శాసయ్య—నాయెదం పోదూ! స్నేహితుడికి జాలి లేకపోతే, శత్రువుకి ఉంటుందా?

(అని ఖిన్నుడై పోతాడు)

సరయ్య—అగండి, రాజాలుగారు ! ఏమిటిసంగతి ?

రాజాలు—మీవత్తూ సిద్ధం అయితేరువాత నా కూతుర్ని పెళ్ళాడనని కూచున్నాడు. కాని, పెళ్లాడే వరకూ నేను వారిని చాచగొట్టవలసిన అవసరం వచ్చింది.

సరయ్య—ఏమయ్యా ?

శాసయ్య—కాదయ్యా, ఇండాకా మీఅమ్మాయి చంద్రుడితో గుసగుసలాడుతోంది. నే విన్నాను. నాడబ్బుని పెళ్ళాడుతోందిటగాని, నన్ను కాదుట ! నా అనంతరం వాళ్ళిద్దరూ పెళ్ళి చేసుకుంటారట !

సరయ్య—అందుకని, నాసలహా ఇప్పుడేనా వినపడుతుందా !

శాసయ్య—ఇంకావ్వి (అని లెంపలు కొట్టుకుని) న పడక పోతుందా ?

సరయ్య—(ఒక కాగితంముక్కతీసి) అల్లాలయితే ఈకాగితం మీద సంతకం చెయ్యి !

—(చేస్తాడు)

సరయ్య—మీ అమ్మాయిని పిలవండి రాజాలుగారు !

రాజాలు—అమ్మాయి ! (అని పక్కకి చూసి పిలుస్తాడు)

శాంత—(వస్తుంది)

సరయ్య—శాసయ్యని నువ్వు డబ్బుకోసం మాత్రం పెళ్లాడు తున్నానని నీ ప్రియుడైన చంద్రుడితో చెప్పావుట, నిజమే ?

శాంత—అహ, నిజమే !

సరయ్య—అయితే విను. శాసయ్య స్థిరాస్తి నలభై

ఎకరాలు అల్లాడండి. అతనికి రొట్టెం నాలుగు వేలుంది
ఆసాన్ను నీ కిచ్చేస్తే నవ్వు అశణ్ణి పెల్లాడ్డం మానేస్తానా?

శాంత—ఆ. నాకు ఎప్పుడూ కూడా చంక్రడి మీదే
ప్రేమ.

సరయ్య—శానయ్య తన నాలుగువేలూ భద్రం గారనే
ఒక లక్షాధికారి దగ్గర దాచుకున్నాడు. ఈపాటు నడ్డికి అరి
యిప్పుడు ఆరువేలుంది. అది యావత్తూ శానయ్య నీకు
విలియా వేశాడు. నవ్వు భద్రంగాని దగ్గర వసూలుచేసుకో.
ఇదిగో కాగితం.

శాంత—(కాగితం చూసుకుని) ఇంత గొప్ప సలహా చెప్పి
నందుకు మీకు మేం కృతజ్ఞులం.

సరయ్య—రాజాలు గారూ! చంక్రడిగాన్ని రమ్మని
నున్నుకూర్తం నాటకుండా కార్యం జరపండి.

రాజాలు—(లోపలికి వెళ్లి చంక్రడిని వెంటపెట్టుకువచ్చి)
అమ్మాయి! రా!

(అని యిద్దరి చేతులూ కలిపి) అమ్మయ్య! ఇక్కడ సిల్లపూ
చీ నీది. (వెదుతూ తనలో) మా అమ్మాయి ఎవర్ని పెల్లాడితే
గాని, నాకు ఎరువు తగ్గింది.

(రాజాలూ, శాంతా, చంక్రడూ ఎడమవేపుకి నిమ్మ)
మిస్తారు.)

సరయ్య—(వాళ్లంతా నిమ్మిమిస్తూండగా) శానయ్య!
మనం మరి వెడదాం రా! (అని కుడివేపుకి జరుగుతుండగా

శానయ్య వెనకా నడుస్తాడు. నడుస్తూ)

శానయ్య—నెత్తునూ చీమూ ధారపోసి కూడబెట్టిన
డబ్బు గంగపాలు చేశావుకదా, సరయ్య! అయినా సరేలే!
నీమాట నాకు గురి!

సరయ్య—ఎంతేస్తాం! నువ్వు ఇంకా విట్లేదు కావున.
భద్రంగాను బక్షాధికారి అయినా, సంపూర్ణంగా ఏవాలాతీశా
డు. నీ అన్నింటో ఒక్కచిల్లిగవ్వైనా వెనక్కిరాదు. ఆ పత్రం
నువ్వు ఎల్లానూ నాలిక గీసుకునేదేకదా, పోనీ వాళ్లమీద
పారెయ్యనున్నాను!

శానయ్య—అల్లానా! మా మంచిని చేశావు. డబ్బుపోతే
వీడాపోయిరిగాని, నీసర్మచూ అది తప్పింది యీ“వద్దంటే పెళ్లి
(ఃప్ర. మిస్తారు)

ఘటన

ఘటన

["మోలియర్" రచించిన ప్రహసనాలలో ఒక దానికి ఇది అనుసరణం, చాలవరకు అనువాదం. ఇది, 7-3-1932 తారీఖున ఆర్ట్స్ కాలేజీలో, యం. యస్. సెన్. తాంపున్ దొరగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన సభాసందర్భంగా మొదటిసారి ప్రవృత్తించారు)

పాత్రలు.

1. త్రివిక్రమం—ఒక గృహస్థు
2. నీలగిరి—కమలని ప్రేమించినవాడు
3. శాసన్యూ—నీలగిరికి నేవకుడు
4. కమల—త్రివిక్రమం ఇంట్లో ఉన్న కోయపిల్ల
5. పనసన్యూ—నీలగిరికి తల్లి
6. హంసరాజు—పనసన్యూకి ఇష్టుడు

పాత్రధారులు.

1. త్రివిక్రమం—ఉ. టి. సోమేశ్వరరావు
2. నీలగిరి—ఘచ్చా పూర్ణానందం
3. శాసన్యూ—బి.గి.రాల సత్యనారాయణరావు
4. కమల—వి. భావనాచార్యులు
5. పనసన్యూ—ఎన్. వెంకయ్యపంతులు
6. హంసరాజు—సోమంచి ఎగ్జెన్న శాస్త్రి

(కుడివేపునించి నీలగిరి ప్రవేశించి)

నీలగిరి—నరేశీ, చంద్రుడా! కానో! వెనక, నేను
హేమలతని ప్రేమించినప్పుడు, నువ్వు దాన్నే ప్రేమించావు
ఇప్పుడు, నేను కనుకొనం ఇవ్వతూంటే నువ్వు కమలకొన మీ
యిత్తిస్తున్నావ్! బాగా తిరుగుతుంది! చూద్దా, ఎవరు
నెక్కుతానో!

(కుడివేపునించే, శానయ్య వస్తాడు)

నీలగిరి—ఎమోనో! శానయ్య!

శానయ్య—చిత్త! ఏమిటి సంతి?

నీలగిరి—సంగతా! కమలనినా! నా మోహవ్యాపారం!
అంతా సూత్రిగా అభాంద్రుడాగా ఉంటోంది. ఇటీవల నేను హంస
రాజుగా రమ్మాయిని మానుకుని కమలని మోహిస్తూంటే,
చంద్రుడా ఆపిల్లనే ప్రేమిస్తున్నాట్టవ్వివా? వాడిదిప్పుకాదు
చేష్టలు!

శానయ్య—చంద్రుడా! కమలనా! ప్రేమిస్తున్నాడా!

నీలగిరి—కళ్ళకి అద్దుకుంటున్నాడంటే సహ్య!

శానయ్య—చిక్కే!

నీలగిరి—ఇంకా నెక్కుదిగా అంటావే? అంచేత నాకు
మా చెడ్డకోసం వస్తోంది. అసలు నాకు భాగమేమిటిలే?
నువ్వున్నావుగా నాకూ! నీవో ఎప్పుడూ ఎత్తు వెయ్యలేడు.

నవ్వు నేవక చక్రవర్తివిగాని, సాధారణ నేవకుడివా మరి !

శానయ్య—అయ్యా ! ఇక మాటలు ఆట్టే ఖర్చు చెయ్యకండి. అవసరం ఉన్నప్పుడు ఇల్లానే మమ్మల్ని అందలం ఎక్కించి చిక్కుతొలగడంతోటే ఏదో చికాకు తెచ్చుకుని చెప్పచ్చుకు కొడతారు.

నీలగిరి—అబ్బా, సరేగాని, కాస్తేపు కమల గురించి మాట్లాడు, నీకు పుణ్యం ఉంటుంది ! ఆ అందం చూస్తే, ఆ అమ్మాయి గొప్పవంశంలోనేపుట్టి కారణాంతరంవల్ల ప్రస్తుతం త్రివిక్రమంగారి యింట్లో దాసీ అయి ఉందని అనుకుంటాను.

శానయ్య—లోపల అనుకోండి, ఈమాట చెబితే మీ నాన్న కరుచ్చుకుంటాడు ! అసలు మీ వైఖరిచూసి ఆయన ఎప్పుడూ ధుమధుమలాడుతూనే ఉంటాడు. హంసరాజుగారి హేమలతని తమరికి ముడెడితేగాని మీకు కుదురురాదని ఆయన నాతో చెప్పాడు. ఊరూ షేరూ తెలియని కమలని మీరు ప్రేమిస్తున్నారనిగనక ఆయనవంటే ఆయనకోపం అట్టచెలరేగిపోయి తుపానులోకి దిగుతుంది. అందులో మీరు కొట్టుకుపోవచ్చు !

నీలగిరి—చాలే ! ఇదా ! నవ్వు నాకు చెప్పడం ?

శానయ్య—అహ, ఉన్నసంగతి మనవి చేశాను.

నీలగిరి—(కోపంగా) నీసంగతి నీసలహా నాకక్కర్లేదు.

నాఖరు వాడొకడు నీతి బోధచేస్తూంటే వినే బాపతుకాదు

మంది. నాకు కోపం రావడం నీకు లాభం లేదు.

శానయ్య—(తనలో) కొంచెం అందుకుంది (పైకి) అబ్బే! ఊరికే అన్నానండీ! సహజంగా ఉండే వ్యాపారాలు శానయ్య వద్దంటాడా! నాకు మంచిశనం తప్ప రెండోది అక్కర్లేదు... అంగుళాని మీనాన్న చెప్పిన చవట నూటలు వినక, మీ మనస్సు చెప్పినరీతిగా నడవండి. ఈ ముసిలిఘటాలు ఊరుకోలేక, శ్రీరంగనీతులు చెప్పి, కాలవశంచేత తమరు జాగ్రత్తగా ఉండాలసాచ్చి, యువకుల్ని కూడా అల్లా ఉండమంటారు...నా మజాకా మీకు తెలుసు, పంపండి మరి.

నీలగిరి—ఈనూట నచ్చింది! లోగడ నేను నా బాధ కమలకి సేవేదించాను. ఆ అమ్మాయి నానూట కొట్టిపారేయ్య లేదు. కాని, ఇప్పుడు చంద్రుడు ఒకడు అడ్డొచ్చాడు. అందుచేత, నువ్వు ఏం ఎత్తు వేస్తావో, ఏం వ్యూహం పన్ను తావో, ఏం బోను ఒగ్గుతావో! నీప్రజ్ఞంతా చూపెట్టి చంద్రుడి ఆట కట్టెయ్యాలి!

శానయ్య—అయితే కొంచెం ఆగండి (తనలోలాగ) ఇప్పుడు వీలేమిటీ!

నీలగిరి—మంచి ఎత్తు

శానయ్య—అబ్బ! ఉండండి! ఏకతొందర. నాది నిదానించే బుర్ర! ఆ! అదీ! మీరు...కాదు... అక్కడికి వెళ్లి...

నీలగిరి—ఎక్కడికి?

శానయ్య—అది మందిది కాదు. నేను ఒక మోస్తరుగా...

నీలగిరి—ఏమోస్తరు?

శాసన్య—అది నెగ్గను. పో ఓపనచేస్తే...

నీలగిరి—ఎవరు ? ఏ పని ?

శాసన్య—ఎమో ! నేనెగ్గను.

నీలగిరి—అబ్బ ! చెబుతావా, లేదా ? నాకు మతి పోతోంది.

శాసన్య—పోనీండి ! ముంకిప్పుడు ధనం ఉండాలి. త్రివిక్రమం మన్యవర్తం చేస్తాడు. కోమలాళ్లు ఏడికి కొంత బాకీపడి యిచ్చుకోలేక యిప్పిలు తొట్టుపెట్టి వెళ్లారు. అదీగాక, త్రివిక్రమం, డబ్బుకోసం లెంకాయలూ, గడ్డి వగైరా తినేస్తాడు. ఆడబ్బు వాడియేహాన్ని కొక్కితే, ఆప్పిలు ముంకి అమ్మేస్తాడు. కానీ, మీనాన్న కాని యివ్వడు. మీదగ్గిర దమ్మిడీలేను. ఆగండి. కమలను దాచింది ఈగదిలోనే. అదే కిటికీ. సక్కిని తొక్కివచ్చామండ ! ఆ అమ్మాయి ఇల్లా వస్తూంది.

(ఎడమనింది, కమల స్తుంభ)

నీలగిరి—ఇట్టి ఉవ్వనుందిర విగ్రహం నాదృష్టి పథాన్ని ఒడేటట్టుచేసిన ఆదేవుణ్ణి నేను ఎల్లాస్త్రోక్రం చెయ్యాలో తెలియటంలేదు. ఆ నేత్రాలేకదా నాకీబాధ కలిగించాయి !

కమల—నావల్ల ఇంకోరికి బాధఃలుగుతుందని నేను అనుకోలేదు. ఒకవేళ, ఆబాధ నానేత్రాలే కలిగించిఉంటే అది, నాఅజ్ఞ లేకుండా జరిగిన పంన్నమాట !

నీలగిరి—బాధంటే సరిగ్గాబాధేలని నాలభిప్రయంకాదులే!

శానయ్య—అయ్యా ! సందర్భం మంచిపోయి తమరు మేఘనుండలంబో ఊరేగుతున్నాడు. ఉన్నసంతతి మాట్లాడి తమరు త్వరగా ఇవనండి.

(లోపల్పించి త్రివిక్రమం “కనులా అని కేకే స్తాడు)

శానయ్య—నే చెప్పితా ?

వెళ్ళవకర్మం ! ఆముసలాడు, పానకంలో పుడకలాగ ఇప్పుడే రావాలి !

శానయ్య—నగే. మూడు తప్పుగోండి. ఆయనో నేను మాట్లాడతాను.

(నిగిరి, ఈడివేపున దాక్కు-టాకు, ఎడమ వేపు సంచి త్రివిక్రమం వస్తాడు)

త్రివిక్రమం—(కమలతో) ముటికి ఎందుకొచ్చావ్ ? అవసరం ఏముంది రావడానికి ? నువ్వెరిగితోనూ మాట్లాడ కూడదని నేను ఆర్డరు వెయ్యలేదు ?

కమల—అయ్యా కోరిక చెప్పకండి ! కొంతకాలంకిదట నాకు ఈ యోగ్యుడి పరిచయం అయింది. ఇతణ్ణి అనుమానించ వలసిన అవసరంలేదు !

శానయ్య—ఏలేనా ? త్రివిక్రమంనుహానుభావులు ?

కమల—అవును.

శానయ్య—స్వామీ, విధేయుణ్ణి. ఇంత పేగుగల ప్రభువుని చూసేసరికి నాకు పట్టరాని ఆనందం అవుతోంది.

త్రివిక్రమం—అయ్యా, విధేయుణ్ణి. ఏమి సెలవు ?

శాసయ్య—అయినా, తమరు పనిమీద ఉన్నట్టున్నారు. ఒక్కమాట చెప్తాను.... ఈవిడ పరిచయం నాకు ఉంది.

త్రివిక్రమం—అయితే ?

శాసయ్య—ఈవిడికి సోదీ చెప్పడం తెలుసు. ఒక విషయం కనుక్కోవాలని వచ్చాను.

త్రివిక్రమం—ఏం ? నీకు మాయనిద్యలుకూడా తెలుసునా ?

కమల—నూమూలు విద్యలే తెలుసును.

శాసయ్య—(సకిలించి) నేను టూకీ తేలుస్తాను ! మా యజమానిగారు మనస్సు పాడై ఉన్నాడు.

కమల—(కళ్ళు మూసుకుని) అవును ! ఒకపిల్లని గురించి !

శాసయ్య—మాతల్లే, మాల్లే ! నిజం, నిజం, ! ఆయన ఎల్లా నేనా ఆ పిల్ల దగ్గరికి వెళ్ళి, తన ప్రేమయొక్క తీవ్రత చెప్పగోవాలని ఏకబాధపడుతూన్నారు. కాని, ఆయనయొక్క ప్రేమనిధి మీద ఒకశక్తి అవహించి ఉంది. దీనికితోడు ఆయనికి శత్రువు ఓడు బయల్దేరాడు. ఇప్పుడు ప్రశ్న ఏమిటి అంటే, మా యజమానికి ఆపిల్ల దక్కుకుందా, దక్కదా ? నిజం మీనోటంట రావాలి గాని, కడంవాళ్ళ లెక్క నాకు లేదు. అందుకనే మిమ్మల్ని అడగడం.

కమల—మీ యజమానికి జన్మరాశి యేది ?

శాసయ్య—కుంభరాశి గావును ! మొత్తంమీద ప్రేమ శాంచళ్యం లేని కాశే.

కమల—సరే తెలిసింది. ఈపిల్ల పేరుకూడా తెలిసింది.

నువ్వు మరి చెప్పకక్కరలేదు. ఇప్పుడు ఈపిల్ల కష్టాలలోఉన్నా
తన ఆత్మగౌరవం నిలబెట్టుకునే మనస్థైర్యం, కలిగి ఉండి.
ఈమెగుట్టు ఇతరులు గ్రహించలేరు.

శానయ్య—ఏమండీ! జ్యోతిషంయొక్క ప్రభావం !

కమల—మీయజమాని చిశ్చలుడై సన్మార్గంలో ఉంటే
ఈ పిల్ల అతనికి దక్కడంలో అనంభవం ఏమీలేదు.

శానయ్య— ఈపిల్లకి పైన ఓడు అధికారి పోగ యాడుగదా,
శనితాగ !

కమల—అదే పెద్దచిక్కు !

(నీలగిరి ఇవతలకొచ్చి వీళ్లని చూస్తాడు.)

శానయ్య—(తనలో) ఓరి, తెలివితక్కువా ! పెద్ద దెయ్యం
లాగ మమ్మల్ని భాటంగా ఎల్లాచూస్తున్నాడో, ఎడంగా
ఏడవమంటేను !

కమల—అందుకని, నీవిప్పుడు ఏమిచెయ్యాలంటే.....

నీలగిరి—(పూర్తిగా మధ్యకి వచ్చి) అయ్యా ! త్రివిక్రమం
గారూ ! క్షమించాలి, ఇతడు నానమ్మిననౌఖరు. నా ఆజ్ఞ చొప్పునే
ఇతడు మీదగ్గిరికి వస్తా. నేనే ఇతణ్ణి పఠింది. (అని తనప్రజ్ఞకి
తను నవ్వుకున్నట్టు నవ్వి) ఈ అమ్మాయిని గురించి మీతో
మాట్లాడి, మీరు కోరినదబ్బు మీకిస్తే, మీరు ఈపిల్లని ఇచ్చే
స్తారేమో కనుక్కురమ్మన్నాను.

శానయ్య—(తనలో) ఓరి, నీ మొహం తగలెయ్యా !

త్రివిక్రమం—ఇదా, సంగతి ! ఇందులో ఎవణ్ణి నమ్మడం ?

వీడోమాటా, వాడోమాటానూ !

శానయ్య—అయ్యా ! తమరికా ఎరుగరుగావును. ఈయఁకి మతిలేకండి. శలకాయలోది రాగిడిమట్టి కూడా కాదు, ఉత్త చాచ. ఎరుగనూ !

త్రివిక్రమం—ఎరుగుగనులే. నేను ఎరుగున్నది నేను ఎరు గుదును. మీరు ఎకో చేసేరకమే. (కమలలో) లోపలికిపో ఇల్లాంటి సాహసమును మరిచెయ్యకు.

(కమల ఎడనువేరుకి వెళుతుండు)

ఇక మీరు కుంటరికం ! మరెప్పుడూ ఇల్లాంటి పిచ్చి పిచ్చి వేషాలు నెయ్యకండి, కోడండ, తీయించగలను.

(ఎడమకి నిష్క్రమిస్తాడు.)

శానయ్య—బాగాగా జరిగింది. న్యాయానికి ముద్దన్న మెత్తగా ఉరకవలిసింది పై పెచ్చు. సుప్రస అనలు గాకపోతే ఏంకొంచు మునిగి పోయినదయ్యా ! పైగా, లుడుంగుని చక్కా వచ్చి నే చెప్పినంతా అబద్ధం అంటావేమిటి, తెలివి మధ్దపు చవటమ్మలాగ !

నీలగిరి—చేరు నిజం చెప్పాను, తప్పా ?

శానయ్య—అబ్బో ! చెప్పాను. ఇంతకంటె ఎక్కువ చేస్తారని ఎవడనుకున్నాడు ! పప్పులో కాలెక్యుడం పోటీలో తమరిదే బహుమతి.

నీలగిరి—ఎదోకాస్త ప్రమాదం వచ్చింది. దానికి అంత బ్రహ్మాండం చేస్తావేమిటి ? ఎల్లానో కమ్ముకోలేం అంటావా !

బాబ్బాయి ! నువ్వే ఎదో ఎత్తు లేచియున్నావు. నేనంటే వ్యాపారం పాడవుతుందేమో ! కోప్పడకు ము. నేను పోతాను.

శాసయ్య—మీరు చెయ్యగల వాటిల్లో అదే మంచిపని.

ప్రస్తుతం.

(నీలిగిరి కుడివేపుకి వచ్చి) వస్తాడు. శాసయ్య ఇటూ అటూ సచారు చేస్తూంటాడు కుడివేపునించే పసనయ్య వస్తాడు)

శాసయ్య—నల్లల ది, పసనయ్య బాబుగారు !

పసనయ్య—మా నీలిగిరి ఎడో ?

శాసయ్య—నాకీ వేళ కనిపించలేదండో ? అబ్బో ! బాబ్బాయి గారు సామాన్యలా !—...అయితే, బాబూ ! మన పొలు లోంచి ఎడో మనిషి వాడొచ్చాడు, తమకి కనపడ్డాడా ?

పసనయ్య—ఎందుకొచ్చాడూ ?

శాసయ్య—నాలం తప్పుతున్నారట. తప్పుతుంటే, ఒక చోట, గుసపాలు దిగడం మానేసి ఖంగు ఖంగున తైకి ఉబకడం మొదలెట్టాయిట ! తీరాచూస్తే, డబ్బుల నిండిఉన్న గంగాళాలుట.

పసనయ్య—సరేలే. ఎవరికోనూ చెప్పకు.

(అని కుడివేపుకి పోతాడు)

శాసయ్య—చిత్తం. (అని నవ్వుతూంటాడు)

రంగం-2

(కుడివేపు వెనకనించి నీలగిరి, ఎదరనించి శాసయ్యావస్తాడు)

నీలగిరి—నేను ఓమంచి పనిచేశాను.

శాసయ్య—చిత్తం. ఏమిటి ?

నీలగిరి—ఓ డబ్బునంచీ దొరికింది. అది హంసరాజు పారేసుకున్నాట్ట. పట్టిగెల్చి ఇందాకా ఇచ్చేశాను.

శాసయ్య—ఏడవలేక పోయారు పోడూరూ! ఇందాకానే, నేనూ విన్నాను.

నీలగిరి—ఏమి పొగరుగా ఉంది నీకూ !

శాసయ్య—కాదండీ ! మీనాన్నా హంసరాజూ ఎప్పుడూ కలిసి ఉంటారు. అందుకని హంసరాజుమీర ఎత్తునడకడానికి వీల్లేదు. ఇంతలో దైవాత్మా మీనాన్న నిడిగా కనిపించాడు. అతణ్ణి పక్కకి తప్పించాను. తరవాత, హంసరాజుని కలుసుకుని, వాణ్ని నిమ్మకబుర్లలో పడగొట్టి, నడుపుకనిపెట్టి, వాడి నంచీ లాగి పక్కనిపారేసి, వాణ్ని సాగనంపి పిదప అది తీసుకుని మనికి ఉపయోగించుకుందాం అని చచ్చి చెడితిని గదా, మీరు అది పుచ్చుకుని, “ఇదుగోనండోయ్” అంటూ ఎగడకపోతే ? పీటచెక్కలాగ ఏమూలో కూచోక

నీలగిరి—అది నువ్వు తస్కరించి కిందపడేశావా ? అరెరె, నాకు తెలియదే ! (అని చిటికె వేస్తాడు)

శాసయ్య—(తనుకుడా చిటికేసి, వెక్కిరించి, అడుతూ)

అరెరె! నాకు తెలియదే! మీకు బుర్రపోతే తెలియను. మీరు అన్నీ తగలపెడుతుంటే, నావల్ల కాదండీ!

నీలగిరి—నేను ఇక్కణ్ణించి చాలా జాగ్రత్తగా ఉంటాను! ఎరక్క అల్లా చేశాను. మరిచూడు నాప్రజ్ఞ! నువ్వు ఏదో పన్నాలి బాబ్బాబు (అని బతిమాలు కుంటాడు)

శానయ్య—నరే. ఉండండి. నావి అసలు మెత్తని మనస్సు. శమ్మిచోట సాయం చెయ్యకుండా ఆగలేను. శ్రమలేకుండా మీరు మూట ఒళ్లో పెణ్ణిస్తారా? అప్పడే మరోయెత్తు వేసేశాను! మీరు మళ్ళీ అవకతవకపని ఓటిచేస్తే మాత్రం మొదటికొస్తాం.

నీలగిరి—చఫ. ఈమాటుచూద్దూ.....ఏమిటి యెత్తు?

శానయ్య—మీనాన్నగారు స్వర్గస్థులైనారనే వార్తవేసి పాకించి వచ్చాను—అతాత్తుగా ఒళ్లు కొయ్యబారి ఆవలించే శారవి.

నీలగిరి—మానాన్న ఇంట్లో ఉండగానే!

శానయ్య—హంసరాజు సంచీలాగే యెత్తుకోసం పక్కకి తప్పించానని చెబుతుంటే ఏసరేం?

నీలగిరి—పక్కకి అంటే?

శానయ్య—పోలం పంపించాను. అక్కడ పని వాళ్ళు తప్పుతుంటే, కాసుల్తోనిండిన గంగాళాలు గునపాలకి గోచరించాయి అని ఆయనతో అనేసరికి ఆయన అక్కడికి పరుగూ, ఆయనేకాదు, ఊళ్ళో సహంమంది అటుధాడూ! ఇప్పుడు

మనం మీనాన్నగారికి అంత్యక్రియలు జరిపేయత్నం చేస్తూ
న్నట్టు నటించాలి

ఈస గత హంస రాజుకికూడా చెప్పి చాస. మీరు ఆచా
టున నుంచోండి. నేను హంస రాజుని పిల్చి అతడితో మాట్లాడు
తుంటాను. కొంత సేపటికి మీరు కూడారిండి.

(నీలగిరి కుడివక్క దాక్కుంటాడు)

శానయ్య—(ఎడమ వేపుకి నడిచి) హంసరాజుగారూ!

హంసరాజు—ఆ! (అంటూ, వస్తాడు)

శానయ్య—ఈవార్త వినేసరికి మీకు ఆశ్చర్యం వేసిపోయి
ఉంటుంది.

హంస రాజు—అదే! నివరీతపు మరణం!

శానయ్య—ఆయనదే లోటు. ఇంత దారుణపు పనికి
ఆయన్ని క్షమించకూడదు. నేను క్షమించను.

హంసరాజు—కాస్త తీసుకోడానికేనా ఆయనకి తీరుబడి
లేకపోతే.

శానయ్య—మరణానికోసం ఇంత తొందరంటూ ఎక్కడా
చూడలేదండీ.

హంసరాజు—పాపం నీ! గిరి!

శానయ్య—ఆయన విచారంలో కేవలం మునిగిఉన్నాడు
తలకాయ గోణ్ణెట్టి కొట్టుకున్నాడు. తనుకూడా తండ్రితో
పోతానంటాడు. తండ్రి విగ్రహం అతని కంటపడితే అతడు
ఇంకా ఏమి ప్రకూదం తెస్తాడో అని అప్పుడే ఆశవాన్ని కట్టేశా

నండి.

హంసరాజు—అయ్యో పాపం! అప్పిడే ఎందుకు కట్టేశావ్? నేనింకా చూతాం అనుకున్నా నీ! పైగా ఒకవేళ ఇంకా జీవం ఉండేమో! ఇట్లా తొందరపడి కొందరు హత్యలుచేస్తూంటారు.

శాసయ్య—అవును నేను గాని టీగా చెప్తాను! అందు చేత, నీలగిరి తనకుండికి అత్యంత కియలు శుభ్రంగా చెయ్యి దల్చుకున్నాను. అతని రాబడీ మీకు తెలిసిందే. కారి, అతడు, ఇంకా ఏదీ! కుగ్రాడు. ఆస్తిఅంతా కాశితాల మీదేఉంది. అందుకని, తమర్ని ప్రార్థించి ఒకవేయ్య పత్ర స్పృహ నన్ను సలపించాడు.

హంసరాజు—అవునవును.

(అని ఎడమవేపుకి వెళతాడు. శాసయ్యకూడా వెంటబడిస్తాడు. అప్పుడే వాళ్ళిద్దరూ వెక్కిరిస్తారు ఈలోపల నీలగిరి కుడివేపు నించివచ్చి, ఎరరకూడగా, శుభ్రవంచుకుని, విచారం అభినయిస్తాడు.

హంసరాజు—ఊరుకో నీలగిరి! మీనాన్నకి యెంతలో వచ్చింది పాపం! సాసయ్య మంచివాడేమరీ! అయితేం, మృత్యువుకి మొహమాటం ఏమిటి? పొద్దున్న కలకల లాడుతూ ఉన్నాడు.

శాసయ్య—అయితేనేమిండి! ఎటిగెలో బోలెడంత జరిగి పోతుంటుంది.

నీలగిరి—అయ్యో (అని ఏడుస్తాడు)

హంసరాజు—ఊరుకో వెత్రిసీలం! ఇంతాచేసి, మీ నాన్న కూడా ఓ మనిషేకదా! మృత్యువుని తప్పించుకుని ఎవడు బతగ్గలడా!

నీలగిరి—అయ్యో!

హంసరాజు—మరోటీ. మృత్యువు, నోటీసుకూడా లేకుండా, మనుష్యుల్ని లాక్కుపోతుంది. దానికి జాలేమిటి?

నీలగిరి—నాయనోయ్!

శాసయ్య—మీ సమదాయింపు వ్యర్థం. ఇతణ్ని విచారం చుట్టబెట్టింది.

హంసరాజు—ఈ దుఃఖం పోదు, నాయనా. ఏదో కొంత వరకేనా మరిచిపో.

నీలగిరి—బాబోయ్!

హంసరాజు—ఇదిగో. మీనాకరు చెప్పాడు, సొమ్ముకా వాలని. ఈ డబ్బు తీసుకొని అంత్యక్రియలు శ్రద్ధగాచేసెయ్.

నీలగిరి—అయ్యో! అయ్యో!! నాయనో!!!

(అంటూ సొమ్ము అందుకుంటాడు)

శాసయ్య—చూశారా! ఆమాట అనేసరికి వీడికి విచారం వేయ్యిలెట్లు అవుతోంది.

హంసరాజు—లెక్కచూస్తే, మీకు నేను ఇంత ఇవ్వనక్కర్లేదేమో! అయితే, నువ్వు ఇది కావలసినంత వాడేనుకో.

నీలగిరి—అయ్యో!—(అని ఏడుస్తూ కుడివేపుకి పోతాడు)

శాసయ్య—మా యజమానికి ఎల్లాంటి దుఃఖం వచ్చిం

దండీ (అని ఏడవబోతాడు)

హంసరాజు—శానయ్య! కాస్త రశీదుముక్క నాకిప్పిస్తే బాగుండును.

శానయ్య—(వినిపించుకోకుండా) ఒక్కడే కొడుకు గూడాను.

హంసరాజు—ప్రపంచంలో ఏదీ నమ్మేటందుకు వీల్లేదు.

శానయ్య—అయ్యో ఉండండి

హంసరాజు—కాస్త ముక్కరాయించు.

శానయ్య—ఆయన ఇంతవిచారంలో యెల్లా రాస్తావా? —ఆయన కాస్త స్థాయి పడిడం—తద్బద్ధంగా మీకు రశీదు తెస్తాను. సెలవు. నాకు కూడా గుండె కరిగిపోతోంది. కళ్ళి అతణ్ని కలుసుకుని, పూర్తిగా రాగాణ్ణి తేగాని, తోచటం లేదు.

(అని కుడివేపుకి పోతాడు)

హంసరాజు—ఈ ప్రపంచంలో అన్ని ఏకైకంలే.(అని ఎడమ వేపుకి వెళ్ళిపోతూండగా పసనయ్య వస్తాడు)

హంసరాజు—(కుడివేపుకి జరిగి)—దచ్చానా దేవుడా? దడ పుడుతోంది! ఏమిటి! పసనయ్య మళ్ళీ ఒకరికాడే? (గుటక వేసి) బాబోయి! ఇతని ఆత్మకి శాంతి చాలలేదాదోమిటి చెప్పా! పోయింశరువాత పాపం ఎంత చిక్కాడో! కళ్ళు గుంటలు పడ్డాయి! నామీదకి రాకు!

పసనయ్య—అల్లా అసవసరంగా భయపడిపోతున్నావే?

హంసరాజు—నువ్వు, కొంతదూరాన్ని ఆ, ఎందుకొచ్చావో చెప్పు. నాద్గిర సెలవుపుచ్చుకోడానికే ఇంత శ్రమ పడ్డావంటావా, నాకు అంత గౌరవం అనవసరం! నీ జీవుడికి శాంతి చాలకపోతే, శాంతి చెయ్యిస్తాను. చచ్చి మాత్రం ఇంకా భయపెట్టకు.

పనసయ్య—నా కెంత కోపం వచ్చినా, నువ్వుకూడా వస్తోంది.

హంసరాజు—అయ్యో, ఏమిచోస్యం! చచ్చిన వాడికి నువ్వుకుడా ఏమిటి?

పనసయ్య—ఇదేం హాస్యమా? లేక నీకు పిచ్చిపట్టిందా? బతుకున్నవాళ్ళని చచ్చిపెట్టు కడుతున్నావేం?

హంసరాజు—ఇప్పుడేగా నిన్ను కట్టేసింది?

పనసయ్య—నాకు తెలియకుండా నే నెల్లా పోయానుచెప్పా.

హంసరాజు—శానయ్య నీ మరణవార్త చెప్పగానే నాకు మరణం అంతటాని జరిగింది.

పనసయ్య—నీకు ఇప్పుడు మెతుకువా, నిద్రా? నువ్వునిజంగానే నన్నెరిగనా?

హంసరాజు—నీశరీరం వెనకటికిచుట్టేనే ఉంది. కాని ఎప్పుడు ఎల్లనూగుతుందో! నువ్వు లావెక్కావు, మొహం చూస్తే భయం వేస్తోంది నన్న ఇంతటితో పదిలిపెట్టు.

పనసయ్య—మరోఅప్పుడు దీనికంతకీ నేనూ నవ్వేసిఉందును. నామరణవార్త ఒకటి, నా పొలంలో ధనం దొరికిందన్నవార్త ఒకటి, ఈరెండూకుడా ఆ శానయ్య పీకుకు కల్పించాడు.

వాడు తుచ్చుడు, నీచుడు, లుచ్చా! పగనలుచ్చా యెందు కేనా తగును.

హంసరాజు—అల్లాయి తే నాకు టాపీవేశాడం టావా ! పోనీ ముట్టుగుచూద్దాం. (ముట్టుగుచి) పాపం పనసయ్యే! ౧౬ నా మతిమండిపోనూ! ఈ సంగతి ఎవరితోటీ అనకున్నీ, ఎదేనా ప్రహసనం రాయగల్రు నామీర ! కానీ, పనసయ్యాయ్ ! నాద్గిర నాల్గిద్ద హ ఒక వెయ్యి పట్టిగెళ్ళారు, నిన్ను పాతేసి నీకు అంత్యక్రియలు జరపడానికంటూ !

పనసయ్య—అదీ కిటుకు ! నీకర్కం ! ఆ డబ్బుసంగతి నాకు తెలియదు. నేనెళ్ళి ఈశానయ్యమీద రిపోర్టు ఇచ్చి, వాడువారికిష్టే, ఎంతడబైబైనాసరే ఉరి తీయించేస్తాను.

(అని ఎకమవేసికి వెడతాడు)

హంసరాజు—(ఒక్కడూ) ఎంతమూర్ఖుణ్ణి ! తుంటరిపీనుగుల మాటలున్ను, ఒక్కపూటలో చూస్తూండ గా బుద్ధి డబ్బా కుడా సప్తపోయాను. ఇక నోవచ్చు.

(అని కుడివేపుకి వెళ్లబోతూ, డగా నీలగిరి వస్తాడు)

ఆ! నీలగిరి ఇల్లా వస్తున్నాడే.

(అలోచిస్తూ పచారు చేస్తాడు)

నీలగిరి—(ప్రవేశించి) ఇక ఇదెట్టి ఆ పిల్లని కొనెయ్యడమే (అనుకుంటాడు)

హంసరాజు—(అతిదీనంగా) ఏం నాయనా ! విచారం కొంత తగ్గించుకున్నా వా ?

నీలగిరి—(ఇప్పుడు మొహం ఇంకా విచారంగా పెట్టి) ఎల్లా తగ్గుతుందీ ! (అని చీదాలి)

హంసరాజు—పోయినవాళ్ళు మళ్ళీరారు ! నువ్వు అల్లానే కాస్త బండకెత్తి తిరగాలి. అయితే, చూడూ, ఓచూట చెప్పాలనుకున్నాను, ఇందాకా నీ కిచ్చినడబ్బులోకొన్ని మారనినాణాలు ఉన్నాయి. తొందర్లో అల్లా ఇచ్చేశాను మంచివి. ఇప్పుడు తెచ్చాను. ఈ కాలంలో ఎక్కడచూసితా ఫార్వరీలే, దిక్కుమాలింది. అందుకని అనుమానించకుండా డబ్బు తీసుకోడం భయంగా ఉంది.

నీలగిరి—మారని సరుకు నాకేమీ కనిపించలేదే ?

హంసరాజు—నువ్వు కుర్రాడవు, నీ కెంతెలుసూ, నాకు తెలియాలిగానీ !

నీలగిరి—అయితే ఇదిగో మూట. పిరాయించండి.

హంసరాజు—అన్నీ యింతే ?

నీలగిరి—ఇంతే ?

హంసరాజు—అయితే సరే. అమ్మయ్య. (అని డబ్బు దాచుకొని) మరి దయచెయ్యి. ! లుచ్చావేషాలేస్తావ్ నాదగ్గిరా ! రాయల్లా ఉన్నమనిషిని పట్టుకుని పోయాడంటావు ? తండ్రికే ఇంతచేసినవాడవు, నేను పిల్లనిచ్చి మామగారైతే, నన్నేం చేద్దవో ! నీకు పిల్లని ఇవ్వవలసిందే ? సిగ్గుబిడియాలు వద్దూ ? నడునడు (అని కుడివేపుకి పోతాడు)

నీలగిరి—(తెల్లబోయి) అప్పిడే ఎల్లా పట్టుకున్నాడు నన్ను

వీడూ!

(ఎడమ వేపురించి నవ్వుతూ శానయ్య వస్తాడు)

శానయ్య—మనది, ఏం అదృష్టం అండీ? ఎవరు నెగ్గగ్రలు ఇల్లా? ఆరుసార్లు పురుషత్తు ఇచ్చాను ఎవణ్ణేనా నెగ్గమనండి! కమలం కొనుక్కొస్తాను, ఏదీడబ్బు!

నీలగిరి—(దీనంగా) శానయ్యా! చక్రం తిరిగి పోయింది.

శానయ్య—నంగ తేమిటి;

నీలగిరి—హంసరాజు, ఆ మూటలో కొన్ని పూటాలూ, కరోడాలూ ఉన్నాయి, పిరాయిస్తాను, మూట తెమ్మని కొట్టే శాడు.

శానయ్య—హాస్యమా?

నీలగిరి—గజమే!

శానయ్య—ఒట్టు!

నీలగిరి—ఒట్టు! నాకు భయంగానే ఉంది, నీకు కోపం వస్తుందని.

శానయ్య—నాకు కోపం ఎందుకూ కమల వై దుతో? ఉండనీ, మాననీ చంద్రుడువెళ్ళి కమలని కొనుక్కోనీ మాననీ నాకెందు కీగోల!

నీలగిరి—అప్పిడే అంత విరక్తిగా మాట్లాడితే ఎల్లాగోయ్ కాస్త ప్రమాదం చివర్నేగా వచ్చింది నావల్లా? ఇది మనహాయిస్తే, నేను ఏడుపుపార్టు బాగా అభినయించలేదూ?

శానయ్య—అందుకనే మీకు స్వంతఖర్చు మీద ఓ

మెడలు చెయించుగో. డి.

నీలగిరి—నరేనోయి ! తప్పినాది. మరి నవ్వు సాయం
చెయ్యకపోతే ఎల్లా ?

శానయ్య—విధేయుణ్ణి. నాకు తీరుబడిపోదు.

నీలగిరి—బా బాబు ! ఒతిమాలుతున్నాను.

శానయ్య—నేను విడిచించుగోను.

నీలగిరి—నువ్వు కనికరించకపోతే, నేను చచ్చి పోవాలి.

శానయ్య—మహారాజులా !

నీలగిరి—కత్తి తీస్తా !

శానయ్య—దివ్యంగా.

నీలగిరి—సెలవ్. దయంచు. శానయ్యా !

శానయ్య—సలవు. నియడంచండి, నీలగిరిగారు !

నీలగిరి—నిజమే ?

శానయ్య—ఇంకా చూస్తారేం ?

నీలగిరి—నే పొడిచేసుకుంటే నాబట్టలు లాగ వచ్చునా ?

శానయ్య—ఇదంతా నటనే అని నాకు తెలియదనా ? సరే,
నడవండి !

రంగం-3

[నల్లటికోటూ, తలకి ఎర్రగళ్ళ రుమాలూ, కాలికి కడియం
ధరించుగుని మనవ్వు వర్తకుడు వేషంలో నీలగిరి కుడివేపు
నంచి వస్తాడు. శానయ్య వెనకాలే వస్తాడు.]

శానయ్య—ఈ వేషంలో మీరు కాగానే ఉన్నారు.

నీలగిరి—ఈ కొత్త పన్నాగంతో నాకు కొంత ఆధారం కలిగించావు, నీధర్మమా అని.

శానయ్య—నా కోరిక ఏప్పుడూ అంతే. బుస్సుమంటుంది. అప్పుడు ధాం ధూం అంటాను. అల్లాటంటే ఎంతో అనక పోయినా అంతే అసలు.

నీలగిరి—నేను నీ మేలు మరుస్తానా?

శానయ్య—దానికేం తెండి గాని, ఈ సాంకేతిక మీరు ఎదేనా ప్రమాదం తెస్తే, దాన్నో ఆఖరు! మీ వేషానికి కామసిని ముక్కలు కొంతా వచ్చాతూ, ఇప్పటికేనా?

నీలగిరి—వచ్చాయిగాని, సువ్వు త్రివిక్రమం గాణ్ణి ఎల్లా దువ్వావు? ఎల్లా బుట్టలో వేశావ్?

శానయ్య—ఎదో పంటలు పడ్డాయి. అసలీ ఘోష తా నాదే అయినట్టు మాట్లాడాను. అసలీకి శత్రువులు బయల్దేరి కుట్ర చేస్తున్నారన్నాను. నన్ను అందులో చేరమంటే చేరని చెప్పినన్నాను. రోజులు మందిరి కావన్నాను. వెధవ పన్నంటే నాకు మంటన్నాను. నా డబ్బూ దక్కుం యావత్తూ అతని దగ్గరే దాచుకుంటా నన్నాను. దాన్నోటి లొంగాడు. తన గతించిన కొడుకు ఎల్లానో బతికిపట్టూ, వాణ్ణి తను చూసి నట్టూ తనకి రాత్రి కలొచ్చిందిట, ఆ కథంతా చెప్పాడు. ఆ కథని బట్టేగా! ప్రస్తుతం మనం ఈవేషం వేస్తూంట.

నీలగిరి—నాకు తెలుసులేస్తూ, ఇండాకా చెప్పిందే!

శాసయ్య—తమతో ఎన్నిమాట్లు చెబితేం, ఏ చిన్న అంశంలోనో దూడేసి ఊరుకుంటారు.

నీలగిరి—అబ్బ, ఇకనదూ ! ఈ వేషంలో ఎంత నేపని ఉండడం ?

శాసయ్య—ఎక్కడా మరీ దురుసుగా వెళ్ళకూడదు. వెడితే ఎదురు దెబ్బలు తగుల్తాయి. తమ తల గట్టిది. ఏ సంగతీ అందులో ప్రవేశించదు ; మేకు కూడా దిగదు. అందుకని మళ్ళీ వినండి.

నీలగిరి—నీకింత చాదస్తం పట్టుకుందేం ?

శాసయ్య—చిత్తం. వినండి. మన పన్నాగ ప్రకారం, త్రివి కమం వెనకటి సేరు గణపతి. అతడు మన్యంలో సువర్ణదేశంలో వజ్రపురంలో మకాం. అక్కడ ఎదో రాజద్రోహం చేసి, పట్టు గుంటారని రాక్షసి రాత్రి ఇక్కడికి లేచొచ్చాడు. ఆ వచ్చేటప్పుడు పెళ్ళాన్నీ, కొడుకునీ, కూతుర్నీ వదిలేసినట్టాడు. వచ్చిన కొద్దిరోజులకే భార్యా, పిల్ల, తప్పి పోయినట్టు తెలిసింది. ఎన్నాళ్ళకీ వాళ్లు కాలేరు. అల్లాంటి విచారంలో కొడుకుని దగ్గర ఉంచుకొని భరించలేక, సింహపురం ఉత్తరం రాసి, ఆ పసిబాలుణ్ణి అక్కడ చదువుకి పెట్టాడు. ఇది జరిగి ఇప్పటికి 15 ఏళ్లు అయింది. ఇదీ అతని కథ !—ఇక మన సంగతి ! మీరు సువర్ణదేశపు వర్తకులు. ఆయన కొడుకుని తమరు చూసి ట్టూ, ఎరిగి ఉన్నట్టూ, ఇప్పుడు నాటకం ఆడాలి. ఆయన భార్యనీ కూతుర్నీ కూడా బానిస స్థితిలోంచి తమరు

డబ్బోసి విడిపించిట్లు చెప్పాలి. మః మా కూడా ఎందుకు తీసుకు రాలేదంటే, అందర పనిమీద ఉండు నే వచ్చే శాను నా వెంకటే వాళ్ళు బయల్దేరుతారు, అని చెప్పాలి. ఇప్పుడేనా పాతం బాగా తెలిసిందా? ఎదో దిక్కుచూలి జవాబు చెప్పి మళ్ళీనాకు వీక మీదికి తెస్తారా?

నీలగిరి—ఇన్ని మాట్లు చెప్పడం శుష్కదండక! నాకు మొనటిసారే తెలిసి పోయింది.

శాసయ్య—అల్లాయి తే నే వెళ్లి ఉపక్రమిస్తాను.

నీలగిరి—మాట మాట! ఆయన కొడుకు ఎల్లా ఉంటాడో వర్ణించమని ఆయన అడిగితే?

శాసయ్య—కష్టమేమిట! కాని ఒక సంగతి లెండి. ఆ ఆబ్బాయి చిన్నప్పటికి మల్లనే కూచున్నాడా ఏమిటి మార కుండా? ఎదో బాగానే ఉన్నట్టు వర్ణించుగుపొండి.

నీలగిరి—అల్లానే! అయితే, నన్ను ఒక వేళ ముసిలాను ఆనవాలు పట్టి పోలేస్తే!

శాసయ్య—ఈ సంగతి చెప్పానుగా! మీ జ్ఞాపకం ఏడిసిపట్టే ఉండండి! మిమ్మల్ని ఒక్కమాటేగా, అతడు చూసిందీ! పైగా, ఈ గడ్డం, వేషం ఇవన్నీ ఉన్న మీదట, నేనే మిమ్మల్ని పోల్చుకోలేక పోతున్నాను, ముసిలాడి వశమా?

నీలగిరి—అవును, నిజమే. కాని, సువర్ణదేశంలో, ఏ భాగంలో?

శాసయ్య—అబ్బ ! చీనరకి మీరు అంతా తగిలిస్తారు !
—పశ్చిమభాగంలో.

నీలగిరి—ఆ ఊరు పేరు ఏమిటంటే ?

శాసయ్య—ఇది నెగ్గే వ్యాపారం కాదు. బండాపురం !
నన్ను ఈయన కడలనీయను అంతా వచ్చుంటారు.
ఊరు పేరేనా జ్ఞాపకం లేదు, ఉడనుసాల్లు చెప్పినమీదట !

నీలగిరి—సరే. చెడీ, నడు.

శాసయ్య—ఈ సూతే గా సజావుగా ఉండండి. మీ
స్వంత వైత్యం ఇందులో కలపండి.

నీలగిరి—అబ్బ, ఊరుకో, ఎప్పుడూ నీకు అననమృతమే.

శాసయ్య—జాగ్రత్త ! ఆ అబ్బాయి పేరు, సనాదు—
చదువు సింహపురంలో—గురువు రామోజీ—త్రివిక్రమం
వెనకటి పేరు గణపతి !

నీలగిరి—ఏమిటదీ ! నేనక్కడికి వాజమృతనా, చవటననా ?

శా—నీ, వాళ్లకి చేరుపేమో అది.

(శాసయ్య ఎడనుపక్కకి నడిచి, త్రివిక్రమం గారిని

పిలుస్తాడు. త్రివిక్రమం వస్తాడు)

శాసయ్య—వీరేనండి, నేను తమతో చెప్పిన వర్తకులు.

త్రివిక్రమం—మంచిది. నాకు తీరిగి మంచి రోజులు
రావడానికి కారణం దేవుని దయ.

శాసయ్య—మీరు కలగన్నారు, సామాన్యులా ! కలలు
అబద్ధం అనేవాళ్ళని ఇప్పుడు ఎ.కె.య్యాలి ?

త్రివిక్రమం—(సింగిరితో) అమ్మా! మీ ఋణం నేనెట్లా తీర్చుకోగలను? నాకు శుభవర్తమానం చెప్పడానికి పచ్చిసోదోహదానికి నే నేమి ప్రత్యుపకారం చెయ్యగలను?

సీల రి—స్త్రీత్రాలు అడవనగు.

త్రివిక్రమం—(శాసయ్యతో) ఈ సువర్ణ బేస్త్రుడులాంటి వాణ్ణి ఎక్కడోగా? చూశాన గారూ, శాసయ్యా! భూపకం చాలకుండా ఉండీ!

శాసయ్య—నేనూ ఇప్పుడు ఆ మాటే మీతో అనాలి అనుకుంటూంటే మీరే ఆశాపడు. మనిషిని పోలిన మనిషి ఉంటూంటాడు.

త్రివిక్రమం—అల్లాయిలే, మా కుర్రాడు మీకు కనిపించాడా?

సీల రి—నిశ్చయం. కనిపించాడండి, త్రివిక్రమంగారు.

త్రివిక్రమం—తన సగతి మీతో చెప్పగలిగి, నన్ను గురించి కూడా మీ దగ్గర ముచ్చటించాడే?

సింగిరి—ఆహా! ఓ లక్షసార్లు మిమ్మల్ని వర్ణించాడు.

శాసయ్య—(సింగిరితో) అబ్బ! అన్నిసార్లెందుకూ? కొన్ని తగ్గించకూడదూ!

సింగిరి—మీ రిప్పుడు సరిగ్గా ఎల్లా ఉన్నారో అల్లా, విగ్రహం, మొహం, రీతి, అచ్చంగా ఇల్లానే వర్ణించాడు.

త్రివిక్రమం—(అనుమానిస్తూ) అప్పటికి వాడికి ఆరేళ్ళ వయస్సుగదా, ఎల్లా వర్ణించగలిగాడు నన్ను?

శానయ్య—పేగు సంబంధం గనక మీ విగ్రహంయొక్క ఛాయ ఆ కుర్రాడి హృదయంమీద అల్లా ముద్దర కొట్టినట్టు ఉండిపోతుంది.

త్రివిక్రమం—సరే చాలు. ఆ అబ్బాయి ఎక్కడ ఉండగా వొంటిపెట్టి వచ్చారు మీరూ ?

నీలగిరి—వంటాపురం !

త్రివిక్రమం... ఆ దేశంలో ఈ పేరే వినలేదే ?

శానయ్య—(తనలో) హోరి, త్యాప్తం! (త్రివిక్రమంలో) తమకు తెలియలేదు గావును. అతని ఊహ “బండాపురం” “బ” అన్న “న” అన్నా ఒకటే కాదూ! అదీ! “డ” అనే అక్షరమే టువుగా పలికితే “ట” అవుతుంది.

త్రివిక్రమం—అదా ! నాకు చెబితే గాని తెలియ లేదున్నీ. “మానాన్న ఫలానా ఊళ్ళో ఉన్నాడు, మీరు వెళ్ళి కలుసుకోండి” అని మీతో అన్నాడా, మావాడు ?

శానయ్య—(తనలో) సమాధానం చెప్పకుండా విమ్మలా నుంచున్నాడు. (చేతులు తిప్పి నీలగిరికి కొన్ని సంజ్ఞలుచేసి, అనగతి త్రివిక్రమం కనిపెటుతున్నట్టు గ్రహించి, చెడీలో చెయి తప్పుతున్నట్టు అభినయించి) చిన్నప్పటి చెడీ జ్ఞాపకం వచ్చింది. అప్పుడు చెడీలో నే ఎరుగున్నంతవరకు, నాకు చాలిన చెయ్యిలేదు అందుకని, చెడీరంగంలోకి దూకేటప్పుడు అందుకూ నాకు మొక్కి పురీ వెళ్లేవారు. నా ఒహుమతులు చాలా భాగం చెడీవే.

త్రివిక్రమం—అప్పటి నీ చెడినంగతి, ఇప్పుడు నాకెందుకులే!
(నీలగిరితో) నాకు అప్పట్లో ఏం పేరేని అన్నాడు, మా అబ్బాయి,
మిత్రో?

శాసయ్య—(రాగధోరణిగా) గణాపతీగ అలల ఆరు,
దేవునికి మీరు ఎంతదయ!

నీలగిరి—అదీ, మీ పేరు. ఇప్పటిది అరువు పేరు.

త్రివిక్రమం—అయితే, తను ఏడాళ్లొ వుట్టినట్టు చెప్పాడు,
మా నాడూ?

శాసయ్య—వజ్రపురం మంచి దేగాని, కొన్నాళ్ళకి
విసుగు పుట్టచ్చు!

త్రివిక్రమం—అబ్బా, ఏమిటయ్యా! చెవికింద, ఏక లొడ
లొడా!

నీలగిరి—అతను వుట్టింది వజ్రపురంలో!

త్రివిక్రమం—చిన్నప్పుడు చదువుకి అతణ్ణి ఎక్కడికి
పంపించా నన్నాడు?

శాసయ్య—(గుండె బాదుకుని) పాపం! ఆగురువున్నాడు,
చూశావా, రామోజీ!—హిందూపురం కాపురస్తుడు—అతడు
మీ అబ్బాయికోసం ఎంత పాటుపడి ఉంటాడో!

త్రివిక్రమం—ఊరుకోమంటే!

శాసయ్య—(తనలో) ఈ సంభాషణ ఇంకా స్వేచ్ఛ జరిగితే,
కొంప గుండమే.

త్రివిక్రమం—ఇంకా వాళ్ళ వృత్తాంతం చెప్పండి!

శాసయ్య—(ఆవలించి) ఈ వేర నాకిదేమిటోగాని, ఏక ఆవలంతలు! (అని చిటిగేస్తూ) అయ్యో! త్రివిక్రమంగారు! వారు పాపం ఇప్పుడే ఎచ్చారు. కాస్తా శలారం అయింతిరువారే మళ్ళీ కనుక్కుందాం.

నీలగిరి—నాకు ఏమీ శలారం అక్కర్లేదు.

శాసయ్య—ఎంతమంచి వాసనయ్యూ! నెట్టివాడా! నీ ఆకలే నువ్వెగగవ్!

త్రివిక్రమం—లోపలికి రండి, అల్లాయిలే.

(అని వాళ్ళిద్దరినీ ఎడమ వేపుకి తీసుకుపోతాడు)

రంగం-4

[ఎడమ వేపుకొంచి శాసయ్య, నీలగిరి కాఫీ వగైరాలు స్వీకరించి వస్తూన్నట్టు వస్తారు]

శాసయ్య—ఇట్లాంటి దారుణ ప్రమాదాలు చేస్తూంటే మన పన్నాగం వీధిని బడుతుంది.

నీలగిరి—ఏముటోయ్, అస్తమానం, వెళుకోప్పడ్డం నువ్వూనూ! ఏమిటి నువ్వు తగాదా పెట్టేవీ? ఈ వేషం అంతా నేను మెడల్పు పొందేటట్టు అభియోచలేదూ?

శాసయ్య—మాటల్లో అవతతవక పోనీ సర్దుకు ఏడిచా సనుకోండి. చేష్టల్లోనూ అంతే? ఎంతప్రేమ ఉంటేమట్టుకు! గుంభన అక్కణ్ణేదూ?

నీలగిరి—నాలంత గుంభనగా ఎవ్వడూ ఉండలేడు. నేను

కమలానో మాట్లాడండే?

శానయ్య—మాట్లాడకపోతే సరా? కాఫీ తాగివచ్చినకాస్తే పట్టోనూ, సంవత్సరంలో కలిగించవలసిన అరుగునాలు కలిగించేశారు.

నీలారి—ఏజేశానమా?

శానయ్య—(చెక్కిరిస్తూ) ఏజేశానమ్మా! ఏజేశానో ప్రతీవాళ్ళకీ తెలిసింది. బల్లవర్గికి కమలవచ్చి కూర్చున్నది లగా. ఈతూ రెప్పవెన్మకుండా ఆసిల్లించి చూడడమే. కడువాళ్ళ మాటలు మీరు వినిపించుకోనేలేదు. ఆ అమ్మాయికి దాహమైతే, మీగుతాగడం- అగ్లానే తొలవకుండా పుచ్చుకుని ఆసిల్లి ఎదేనా ఏరి పారేస్తే, అది మీస్లేటులో వేసుకున్నారు. సరి, బల్లకింద వికాకాళ్ళు ఊగుకున్నామా? మీసాదం పెట్టి ఆసిల్లపాదం తొక్కాడు. తొక్కడంలో పరాధ్యాసంగా, అనుసరించి పాదం మూడుసార్లు అదినూరు. ఆయన, ఏమిటో తెలియక, కుక్కల్ని చచ్చేట్టు కొట్టించాడు. ఇవేనా అక్కడ చెయ్యవలసిన చేష్టలూ? నాకు చెమటట్టి, చచ్చినంతిపనిరిగి, ఇవతల ఎప్పుడు పడుదునా అని కూర్చున్నాను.

నీలారి—సరే నువ్వు ఇంకా గోలెడుతున్నావు గనక, ఇకముందు ముందు జాగ్రత్తగా ఉంటాను, చూడు.

శానయ్య—పోదుకూ! మీరు జాగ్రత్తగా ఉంటారు, నేచూస్తాను. రొండానిజమే!

(ఎడమ వేపునించి తిరిగివ్రమం వస్తాడు.)

త్రివిక్రమం—(వచ్చి) రహస్యమా?

శానయ్య—అబెబ్బే! మీ కుర్రాడి వయసమే మాట్టాడు
తున్నామండీ!

త్రివిక్రమం—మీకు దయఉండబట్టి! ('లగిరితో') వీరితో
రెండు ముక్కలు మాటాడాలి, సెలవా?

సీలగిరి—నశే.

(త్రివిక్రమం శానయ్యని ఎడమవేపు ఎడటికి తీసుగొస్తాడు)

త్రివిక్రమం—నేను లోలికి ఎందుకు వెళ్లొచ్చానో
తెలుసా?

శానయ్య—తెలియదు, చెప్పండి.

త్రివిక్రమం—మాదొడ్లో, చెట్టు ఓటుంది, తాతల్నాటిది.
దానికొమ్మ ఒకటి కొట్టి దాల్లోంచి (అభిసయిస్తూ) ఇంత
లావుకర చెక్కాను. దాంతో ఇద్దరినీ వీపుమీద ఉతకాలి!
అదిచాలా అదంగా, ముట్లు ముట్లుగా, ఒరువుగా ఉంది.

శానయ్య—(కొంచెకొంచెం వచ్చతూ) ఇంత శ్రమా
ఎవరినిమిత్తం?

త్రివిక్రమం—నాంను, సీనిమిత్తం తరువాత, ఈవర్తకుడి
వేషంలోవచ్చినవాడి నిమిత్తం.

శానయ్య—(దీనింకా చూహంపెట్టి) ఎమిటి? వాడు
ఎవర్తకుడు కానేకాడూ?

త్రివిక్రమం—ఛీ, నోరుముయ్! వాడేఅన్నాట్ట!-కమ
దగ్గర సెలవు పుచ్చుకుంటూ—చుట్టుపట్ల ఎవరూ

వినరవకుని—“కమలకోసమే వేషంలోవచ్చాను” అని చెప్పాడట, మాదానీని వింది.

శానయ్య—చూశారా, ఎల్లావచ్చిందో! ఈమాట నిజం అయితే, నాడుముందు నన్ను దగా చేశాడన్నమాట.

శ్రీవిక్రమం—ఆమాట ఋజువుచెయ్యి! వాణ్ణి చావ గొడదాం! రా!

శానయ్య—గండి నురి! . (శనలో) ప్రతీదీ తగల పెనుతూంటే, ఇదే బహుచుతీ!

(ఇద్దరూ చెరో క్రాంతి ఘోషించి, నీలగిరివేళ వెడతారు.)

శ్రీవిక్రమం—ఇదేనా పెద్దమనిషితరహం! వేషాలేసి మర్యాదస్తున్న వేళాకోళం చేస్తావ్ ?

శానయ్య—నాళ్ల బాబుని చూశా నంటావ్, ఎల్లాగో ఇట్లో ప్రవేశించడానికి ?

శ్రీవిక్రమం—(నీలగిరిని కొట్టి) అపతలికి పో తక్షణం !

శానయ్య—(శనకూడా నీలగిరిని కొట్టి) ఇంకా పోవేంరా ? అల్లాచూస్తావేం ? శరణాగ ?

నీలగిరి—(శానయ్యకేసితిరిగి) అయ్యో! అయ్యో! ఓరిలుచ్చా !

శానయ్య—కాగాచేస్తే ఇంతేశాస్తీ !

నీలగిరి—ఓరి శుంథా ! పెద్దమనిషిని ఇల్లా !...

శానయ్య— పో పో! లేకపోతే నిన్నిప్పుడు కొట్టానంటే మళ్ళీ... వెళ్లాలి...

త్రివిక్రమ—(శాసయ్యతో) చాలే ! ఆగు ! ఇప్పుడు నాకు నచ్చింది. నువ్వు లోపలికిగా.

(అని ఎడమకి వెడలెను.)

శాసయ్య—వీణ్ణి ఇంకా కొంతదూరం కొట్టి వస్తాను. వదండి.

(కుడివేపు చిరగాకా నిలిచి తన బట్ట నడిగించి)

శాసయ్య—ఓనూట అడుగుతాను కోపం రామకద ! వీపు ఎల్లాడ్చుట్టు !

నీలిగిరి—ఛీ ! పొంటికినీకుగా ! మాటాడొచ్చావ్, పైగాను !

శాసయ్య—నాకు మీమీద కోపం పోయింది.

నీలిగిరి—నీకు రెట్టుకిరెట్టు బాకీ తీరుస్తావే !

శాసయ్య—ఇంకా మీరే చేతులాగా చేసుకున్నారు నీలిగిరి—నేనా ?

శాసయ్య—అవును. కమలతో మీరు వాగేటప్పుడు త్రివిక్రమంగారి దానీరి, పరిగెంతా విడిట !

నీలిగిరి—పోనీ అది నా ఖర్చు ! నివేశ దెబ్బల ప్రాబుధం ఏమిటి నాకు ?

శాసయ్య—కన్నెంజెయ్యమన్నారు ? అల్లాచేస్తే కాని, అనుమానం నామీంచి తప్పించుకోలేక పోయాను నేను.

నీలిగిరి—పోనీ, అల్లాంటప్పుడు నువ్వు నన్ను నిమ్మకాయగా నేనా కొట్టకూడదా ?

శాసయ్య—ఆ త్రివిక్రమంగారు నావగ్గిరే ఉండి మాస్తూంటే

సిమ్మలంగా ఎల్లాకొట్టడం? నాబుర తీసెయ్యడూ? అదీగాక, మీరు చెసిన అభావచేష్టల్లో నేపడ్డ పాల్లకి తిమకి ఒహుమతీ ఇవ్వడానికి నాకుదొరికిన అదను ఇదేగానా, నన్నెల్లా ఊరుకో మన్నానూ? క్రియముక్తి, అయిందేదో అయింద. నామీద మీరు కసి మూచకుంటే, నేను మరో ఉపాయం చెబుతాను. ఈపాటికి మీరు అగడ్డం తీసెయ్యండి.

(ఎడమ వేపునించి, ఎనసయ్య, హంసరాజూ వస్తారు. ఎస్తూ, ఒకరిముఖం ఒకరు చూసుకుని నవ్వు కుంటారు)

పనసయ్య—ఎవరిద? ఓరీ! నీలగిరి! ఆ వేషం ఏమిటి? వీడితో వద్దంటే నువ్వు మోసవే ?

శానయ్య—ఇదేమిటండీ మధ్యా! కిమిలమ్మగారికోసం ఈయన వేషంమీదపెడితే, త్రివిక్రమంగారు ఈయనకి బాగా దేహశుద్ధిచేశారు. కానలిస్తే పిలిచి కనెక్కండి, నాకు తెలియదు.

ఎనసయ్య—నిజమే ?

శానయ్య—ఒట్టండీ !

పనసయ్య—అల్లాయిలే ఉడు. త్రివిక్రమం ! ఇల్లారా!

(ఎడమ వేపు నించి త్రివిక్రమం వస్తాడు)

త్రివిక్రమం—ఎనసయ్యా! హంసరాజుకేసిచూసి) ఇదిగో! ఏమిట విశేషాలు!

ఎనసయ్య—నేనూ హంసరాజూ ఒకరెల్లాం. అక్కడి సంగతి చెప్పవోయ్ !

హంసరాజు—ఇద్దరుకోయ వాళ్లు-అడవాళ్లు-ఒకళ్లని ఒకళ్లు

దుమ్మెత్తిపోసు గుంటున్నారు. వాళ్లది మచ్చంట. అందులో ఒకరై, “గణపతిగారి పిల్లని నేను పెంచుగుంటూఉంటే, నువ్వు తస్కరించి, ఎక్కడో అమ్మేశావుట” అని రెండోదాన్ని తిట్టింది. ఈరవాణ నాళ్లు కలిచుబడి, ఒకరిని ఒకరు రక్తప్రవాహం లయేటట్టు రక్కుగుని చావుకి సిద్ధం అయ్యారు.

పనసయ్య—దాన్ని బట్టి ఈమల నీకూతురే అని మేం స్థిరపర్చుకున్నాం.

త్రివిక్రమం— (అతి సంతోషముతో) నిజమే! నిజమే అమ్మా!

(ఎడమ వేపునించి కనులవస్తుంది)

త్రివిక్రమం—తల్లీ!

కమల—నాయనా !

త్రివిక్రమం—దేవుడికి మనమీద ఎంతదయ వచ్చిందో విన్నావా?

కమల—వారు చెబుతూండగా , ఇంట్లోంచి విన్నాను.

పనసయ్య—ఈమల త్రివిక్రమం కూతురుగనక, మా నీలగిరి ఆపిల్లని పెళ్లాడ్డం నాకెప్పుడే !

త్రివిక్రమం—నాకూ ఇష్టమే.

కమల—నాకూను.

నిలగిరి—నేచెప్పిందీ ఆమాటే!

శానయ్య—నాకు పూర్వంనుంచీ ఇష్టమే. ఇంతకాలం ఇం దుకోసమే మేం యత్నిస్తూంటే, ఇది తప్పన్నారు. గొప్పవారి

కి ఒప్పుఅయితే, తప్పులన్నీ ఒప్పులే.

హంసరాజు—మరి వివాహముత్సాహాలు చెయ్యండి మా హేమలతని చంక్రుడి కిస్తున్నాను. ఆపెళ్ళీ ఈవేళే!

శానియ్య—అందుకు అభ్యంతరమేమిటి, నన్ను ఏ పిల్లా న రించదుగానీ! ఏంజేస్తాం ! కానీ ! నేను ఈవిషయంలో ఎంతో ఆరిందా ఎత్తులు వేస్తోచ్చినా, ఈసంబంధం నాకు అనుమానంగానే ఉండేది, అసంభవం అనిపించేది. అయితే? ఇంతకూ ఘట ! ! ! !

—

